

I. Wstęp. Status formalno-prawny Instytutu

Instytut Europy Środkowo-Wschodniej działa na podstawie Ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych (*Dz. U. Nr 96, poz. 618*). Jest instytucją badawczą o charakterze interdyscyplinarnym, prowadzącą badania naukowe w zakresie nauk historycznych, politologicznych, psychologicznych, socjologicznych, filozoficznych, teologicznych, prawnych, ekonomicznych i filologicznych. Może prowadzić działalność dydaktyczną w ramach obowiązujących przepisów prawnych. IESW jako instytut badawczy (jeden z czterech humanistycznych instytutów badawczych w Polsce) jest finansowany ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, zaś nadzorowany dodatkowo przez Ministra Spraw Zagranicznych.

Rok 2015 był dla IESW kolejnym etapem przemian zmierzających do poprawy i stabilizacji jego sytuacji finansowej. Podjęte zostały działania zmierzające do pozyskania środków finansowych niezbędnych do przeprowadzenia dalszej restrukturyzacji jednostki oraz wzmocnienia jej pionu naukowego i analitycznego. Prowadzone działania były kontynuacją działań restrukturyzacyjnych rozpoczętych w IESW w 2012 r., a jednocześnie drugim etapem dwuletniego procesu restrukturyzacyjnego przewidzianego na lata 2014-2015, którego celem było podniesienie potencjału badawczego IESW poprzez rozbudowę pionu naukowo-badawczego, a tym samym podniesienie pozycji jednostki na polu pozyskiwania grantów badawczych i naukowych, oraz dostosowanie IESW do wymogów prawnych wynikających z Ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych oraz z Ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. o szkolnictwie wyższym – Prawo o szkolnictwie wyższym, wraz z nowelizacją Ustawy z dnia 18 marca 2011 r., nakładających na IESW obowiązek delegowania do Rady Naukowej IESW określonej liczby samodzielnych pracowników naukowych (w stopniu doktora habilitowanego).

Działania podjęte w kierunku dalszej restrukturyzacji były konsekwencją długofalowego planu przyjętego przez kierownictwo jednostki w 2012 r., mającego na celu zasadnicze wzmocnienie i rozbudowę pionu naukowego i analitycznego przy jednoczesnym ograniczeniu do niezbędnego minimum pionu administracyjnego.

II. Struktura organizacyjna Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej

Struktura organizacyjna IESW w roku 2015 przedstawiała się następująco:

Dyrektor IESW

- dr hab. Mirosław Filipowicz, prof. KUL i IESW

Kolegium Dyrekcyjne

- dyrektor IESW – dr hab. Mirosław Filipowicz, prof. KUL i IESW

- zastępca dyrektora ds. naukowych – vacat
- zastępca dyrektora ds. organizacyjnych – mgr Andrzej Deryło

Dział Naukowo-Badawczy

- dr hab. Andrzej Gil – profesor (urlop bezpłatny)
- dr Tomasz Stępniewski – adiunkt (urlop bezpłatny)
- dr Anna Visvizi – adiunkt
- dr Hanna Bazhenova – adiunkt
- mgr Paweł Jarosz – asystent
- dr Agata Stolarz – asystent
- mgr Alina Sobol – asystent
- dr hab. Hubert Łaskiewicz – profesor (1/3 etatu)
- dr Zbigniew Piłat – adiunkt (1/10 etatu)

Pracownicy zatrudnieni w ramach działań restrukturyzacyjnych w 2015 r.:

- dr Aleksiej Vasiljew – profesor nadzwyczajny
- dr Marek Radziwon – adiunkt
- dr Jan Muś – adiunkt
- dr Aleksandra Kuczyńska-Zonik – asystent
- mgr Zsolt Naday – asystent

Dział Administracyjno-Finansowy

- mgr Andrzej Deryło – z-ca dyrektora ds. organizacyjnych
- mgr Marta Aleksandrowicz – główny księgowy
- mgr Grażyna Płodowska – referent (wolontariat)
- Teresa Wieczerzak – kasjer (umowa zlecenie)
- Mirosława Sobczak – sprzątaczką (umowa zlecenie)

Dział Wydawniczy

- mgr Anna Paprocka – kierownik Działu Wydawniczego
- mgr Agnieszka Zajdel – referent
- Andrzej Koma – referent

Rada Naukowa IEŚW

Zgodnie z przepisami Ustawy z dnia 30 kwietnia 2011 r. o instytutach badawczych (*Dz. U. Nr 96, poz. 618*) w roku 2015 upłynął dwuletni okres kadencji Rady Naukowej IEŚW. Zgodnie z obowiązującymi przepisami Minister Spraw Zagranicznych powołał sześciu członków nowej RN IEŚW, a także dokonano wyboru nowych członków RN IEŚW spośród pracowników IEŚW.

Członkowie Rady Naukowej IEŚW nominowani przez Ministra Spraw Zagranicznych:

- ks. prof. Andrzej Szostek – przewodniczący
- dr Wojciech Zajączkowski
- prof. dr hab. Iwona Hofman
- prof. dr hab. Mariusz Wołos
- dr hab. Rafał Wnuk
- dr Adam Eberhardt

Członkowie Rady Naukowej IEŚW wybrani przez pracowników IEŚW:

- dr hab. Hubert Łaskiewicz
- dr hab. Tomasz Stępniewski
- dr Anna Visvizi
- dr Hanna Bazhenova
- dr Agata Stolarz
- dr Marek Radziwon

Członkowie wchodzący w skład Rady Naukowej IEŚW na mocy ustawy:

- dr hab. Mirosław Filipowicz – dyrektor IEŚW

III. Działalność naukowa Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej

---

Zakres problematyki badawczej

Każdy z pracowników miał określony zakres zadań badawczych i dokumentacyjnych. Te ostatnie dotyczyły zbierania i archiwizowania informacji bieżących, gromadzonych na podstawie przeglądu prasy i serwisów informacyjnych dostępnych w Internecie, jak też poprzez tradycyjne środki przekazu informacji. Na ich podstawie przygotowywano analizy i materiały do publikacji. Podstawowym miejscem pracy były lubelskie biblioteki i archiwa, jednakże w miarę potrzeb przeprowadzano kwerendę w zbiorach krajowych i zagranicznych bibliotek uniwersyteckich oraz archiwów, szczególnie w perspektywie programów badawczych realizowanych na zlecenie Ministerstwa Spraw Zagranicznych i Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia („Polska-Rosja: czy fatalizm wrogości? O nowe ujęcie historii”, „Gdzie jest dzisiaj rosyjskie społeczeństwo obywatelskie? Konferencja naukowa z udziałem rosyjskich działaczy organizacji pozarządowych i aktywistów obywatelskich”).

Dr hab. Mirosław Filipowicz

Od 10 maja 2013 r. dyrektor Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej. Sprawował bezpośredni nadzór nad prowadzonymi w IEŚW pracami naukowymi oraz nad przygotowywaniem kwestii związanych z restrukturyzacją IEŚW. Kieruje pracami Działu Naukowo-Badawczego oraz jest redaktorem naczelnym „Rocznika Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej”.

Od 11 kwietnia 2013 r. dr hab. Mirosław Filipowicz jest kierownikiem międzynarodowego projektu naukowego „Polska-Rosja: czy fatalizm wrogości? O nowe ujęcie historii”, realizowanego wspólnie z Instytutem Historii Rosyjskiej Akademii Nauk w Moskwie ze środków Narodowego Centrum Nauki. Ideą przyświecającą projektowi jest stworzenie płaszczyzny dialogu polsko-rosyjskich środowisk naukowych w zakresie wypracowania wspólnych mechanizmów oceny przeszłości, uwzględniających punkty widzenia obu stron. Projekt uwzględnia przy tym pluralizm historii, dopuszczający jednocześnie wiele równoprawnych naukowo a różnorodnych wariantów interpretacji dziejów. Podejmuje jednak temat w kontekście dialogu i empatycznej próby rozumienia „innego”, uwzględniających potrzebę własnej wizji historii, ale jednocześnie służących lepszemu rozumieniu racji różnych stron.

Upowszechnianie wyników badań:

- 26 listopada 2015 r., Kraków, UJ: konferencja poświęcona polskiej historiografii ostatniego 25-lecia. Organizatorzy: PTH, IH UJ. Referat pt: „Co po Kieniewiczu?”
- 20 listopada 2015 r., Łódź, UŁ: konferencja poświęcona miejscu i roli Henryka Paszkiewicza w polskiej historiografii. Organizator: IH UŁ. Referat: „Henryka Paszkiewicza spojrzenie na Moskwę i Rosję”

- 1-3 października 2015 r., Kowno, Piąty Międzynarodowy Kontres Studiów nad Białorusią. Przygotowanie i prowadzenie panelu poświęconego kulturowemu i historycznemu dziedzictwu Europy Środkowo-Wschodniej. W drugiej części panelu, również prowadzonej przez dra hab. Mirosława Filipowicza, podjęto temat roli historii we współczesnych stosunkach polsko-niemieckich i polsko-rosyjskich, a także polityki historycznej w obszarze postradzieckim, dostępności do ukraińskich archiwów emigracyjnych i porównawczej analizy białoruskich, litewskich, ukraińskich i polskich podręczników historii
- 21 października 2015 r., Warszawa, IPN. Konferencja poświęcona „Zeszytom Historycznym” paryskiej „Kultury”. Organizator: IPN. Referat: „Wokół tematów tabu. Postaci i problemy nieobecne na łamach »Zeszytów Historycznych«”

Redakcje naukowe:

- Redaktor naczelny „Rocznika Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej”, Lublin 2015, ISSN 1732-1395
- Polska – Litwa: stare i nowe problemy / Lietuva – Lenkija: senos ir naujos problemos, „Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej” 13 (2015), z. 3, Lublin 2015, ISSN 1732-1395

Granty badawcze:

- Kierownik projektu: „Polska-Rosja: czy fatalizm wrogości? O nowe ujęcie historii”, prowadzonego przez Instytut Europy Środkowo-Wschodniej i Instytut Historii Powszechnej Rosyjskiej Akademii Nauk (Moskwa). Grant NCN: konkurs Harmonia 3. Szczegółowe omówienie realizowanego projektu znajduje się w dalszej części sprawozdania, poświęconej przedstawieniu realizowanych przez IEŚW grantów badawczych.
- Udział w grantcie: „Gdzie jest dzisiaj rosyjskie społeczeństwo obywatelskie? Konferencja naukowa z udziałem rosyjskich działaczy organizacji pozarządowych i aktywistów obywatelskich”. Grant realizowany przez Instytut Europy Środkowo-Wschodniej ze środków Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia.

Pracownicy naukowcy zatrudnieni w Instytucie Europy Środkowo-Wschodniej na pierwszym miejscu pracy:

Dr hab. Aleksiej Wasiliew

Publikacje naukowe

Artykuły:

- Васильев А. Г. Традиция и культурная память в контексте социальных инноваций / Человек и культура. — 2015. — № 1. — С. 72-91. DOI: 10.7256/2409-8744.2015.1.14767. URL: http://e-notabene.ru/ca/article_14767.html
- Васильев А. Г. Проблемы польской национальной идентичности в наследии Сте- фана Чарновского // Славяноведение. № 4. 2015. С. 22-31.
- Васильев А. Г. Западные „места” — восточные „узлы” памяти: в поисках методов анализа культур воспоминания // Новое литературное обозрение. 133 (3/2015). С. 325-336.
- Aleksiej Wasiliew Memory and Theory in Eastern Europe, edited by Uilleam Blacker, Alexander Etkind, and Julie Fedor, Palgrave Macmillan, New York 2013 // Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej Rok 12 (2014) Zeszyt 7. S. 161-174.
- А. Г. Васильев. Memory Studies в межвоенной Польше // Диалог со временем. Альманах интеллектуальной истории. З. 51. 2015. С. 195-226.

- redakcja (wspólnie z Agatą Stolarz) numeru Rocznika Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej o problemach historycznej pamięci i polityki historycznej w Europie Środkowej i Wschodniej: Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej Rok 13 (2015) Zeszyt 2: Polityka wobec pamięci w Europie Środkowo-Wschodniej i Rosji

Tłumaczenia:

- A. Киридон. Пространство памяти: экспликация понятия // Мир культуры и культурология. Альманах Научно-образовательного культурологического общества России. Выпуск IV. - СПб.: Научно-образовательное культурологическое общество. 2015. S. 141-147. Tłumaczenie z języka ukraińskiego A. Wasiliewa

Upowszechnianie wyników badań:

- prof. Aleksiej Wasiliew został odznaczony **odznaką honorową ministra kultury i dziedzictwa narodowego „Zasłużony dla Kultury Polskiej”**. Ceremonia wręczenia odbyła się w 10 marca w Ambasadzie RP w Moskwie
- 27 kwietnia w Bibliotece Literatury Obcej im. M. I. Rudomino w Moskwie odbyła się dyskusja zatytułowana „Sposoby kształtowania historycznego dialogu między Niemcami, Polską a Rosją w XX i XXI wieku”, w której udział wzięli ambasadorowie Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Federalnej Niemiec – Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz i Rüdiger von Fritsch, oraz specjalny przedstawiciel prezydenta Federacji Rosyjskiej ds. międzynarodowej współpracy kulturowej – Michaił Szwydkoj, a także rosyjscy i zagraniczni naukowcy, dziennikarze, działacze społeczni. Dyskusję prowadził dr Aleksiej Wasiliew
- 11 maja w Instytucie Rusycystyki Uniwersytetu Warszawskiego wygłosił wykład dla studentów na temat upamiętnienia Wielkiej Wojny Ojczyźnianej w radzieckiej i rosyjskiej kulturze
- 18 maja na Wydziale Politologii UMCS prowadził wykład pt. „Wielka Wojna Ojczyźniana jako miejsce radzieckiej i postradzieckiej pamięci”
- 15 czerwca w ramach międzynarodowej konferencji projektu „Radziecki dyskurs w kulturze współczesnej” na temat „Lata 90.: czy koniec radzieckiego dyskursu?”, zorganizowanej przez Rosyjską Szkołę Antropologiczną Rosyjskiego Państwowego Uniwersytetu Humanistycznego w Moskwie we współpracy z Instytutem Literatury imienia Tarasa Szewczenki Narodowej Akademii Nauk Ukrainy, zaprezentował wykład pt. „Postkomunistyczne transformacje i specyfika pamięci w Europie Środkowej i Wschodniej”
- 10 czerwca uczestniczył w obradach okrągłego stołu pt. „Tożsamość narodowa i fenomen pamięci historycznej”, które miały miejsce w Instytucie Historii Powszechnej Rosyjskiej Akademii Nauk. Wygłosił również referat pt. „Historiografia jako forma pamięci kulturowej i jej rola w procesie kształtowania się narodów (Europa Środkowa i Wschodnia)”
- 22-23 października 2015 r. podczas międzynarodowej konferencji naukowej „Nauka w Polsce i Rosji – miejsca wspólne, miejsca różne (obszar humanistyki)” (Instytut Rusycystyki Uniwersytetu Warszawskiego) wygłosił referat pt. „Rozwój memory studies w Rosji i w Polsce okresu międzywojennego: analiza porównawcza”

Udział w grantach badawczych i naukowych:

- „Событие и время в европейской исторической культуре XVII-XX века” („Zdarzenie i czas w europejskiej kulturze historycznej XVII-XX wieku”) – realizowany przez Rosyjską Humanitarną Fundację Naukową
- „Память о русско-польских отношениях в Российской империи в мемуаристике межвоенного периода” („Pamięć o rosyjsko-polskich relacjach w Imperium Rosyjskim w pamiętnikach z okresu międzywojennego”) – realizowany przez Rosyjską Humanitarną Fundację Naukową
- „Polska-Rosja: czy fatalizm wrogości? O nowe ujęcie historii” – realizowany przez IEŚW

Dr Anna Visvizi

Publikacje:

W periodykach naukowych:

- Tokarski, P. & Visvizi, A. (2015) 'Poland's winding road to the Euro area: from cost-benefit analysis to risk aversion', *The Polish Quarterly of International Affairs*, 40(3): December 2015, (*forthcoming*).
- Visvizi, A. (2015) 'Slovenia's Role in the V4: a view from Poland', *European Perspectives*, Volume 7 No. 2 (13), pp. 87-113, October 2015.
- Visvizi, A. (2015) 'Niebezpieczne związki, czyli Niemcy i Grecja w dobie kryzysu' (Dangerous liaisons, i.e. Germany and Greece in Times of Crisis), *Biuletyn Niemiecki (BN) (the German Bulletin)*, No. 58, <http://fwpn.org.pl/publikacje/biuletyn-niemiecki/>

Rozdziały w książkach:

- Visvizi, A. (2016) 'Greece and the Troika in the context of the Eurozone crisis', [w:] Magone, J., Laffan, B., Schweiger, Ch. (eds) CORE-PERIPHERY RELATIONS IN THE EUROPEAN UNION. The Politics of Differentiated Integration in the European Political Economy, Routledge, (*forthcoming*).
- Visvizi, A. (2015) 'Education, (production of) knowledge and progress in context of the global public goods debate', [w:] Latoszek, E. et al. (eds) Facing the Challenges in European Union: Rethinking EU Education and Research for Smart and Inclusive Growth, Warsaw/Brussels.
- Visvizi, A. (2015) 'Safety, risk, governance and the Eurozone crisis: rethinking the conceptual merits of 'global safety governance'', [w:] Kłosińska-Dąbrowska, P. (ed.) *Essays on Global Safety Governance: Challenges and Solutions*, Warsaw: Centre for Europe, University of Warsaw, ASPRA-JR, 2015, pp. 21-40.
- Visvizi, A. (2015) 'Konstruktywizm a kryzys w Grecji: deficyt, Trojka i społeczna konstrukcja rzeczywistości', (Constructivism & the Greek crisis: the deficit, the Troika and the social construction of reality) [w:] Czaputowicz, J. (red.) *Przydatność konstruktywizmu w wyjaśnieniu integracji europejskiej (The value of constructivism in explaining European integration)*, Warszawa: UW (*forthcoming*).
- Visvizi, A. (2015) 'From Grexit to Grecovery: The Paradox of the Troika's Engagement with Greece The Effects of the Eurozone Sovereign Debt Crisis', [w:] Schweiger, Ch., Magone, J. (eds) *Differentiated Integration between the Centre and the New Peripheries of the EU*, London and New York: Routledge.

Publikacje w prasie zagranicznej:

- Mazzucelli, C., Visvizi, A. (2015) 'Why the Syrian Refugee Crisis Requires a German-Polish Initiative', Atlantic Community: The Open Think-Tank on Foreign Policy, <https://lnkd.in/ejRZ7is>, September 23, 2015.
- Visvizi, A. (2015) 'Et maintenant, Monsieur Tsipras?', Mail d'Europe No. 19, 23/09/2015, ESSCA: EU-Asia Institute, <http://www.essca.fr/EU-Asia/mail-deurope-19-et-maintenant-monsieur-tsipras/>
- Visvizi, A. (2015) 'Méfiez-vous des sondages grecs!', Mail d'Europe No. 18, 17/09/2015, ESSCA: EU-Asia Institute, <http://www.essca.fr/EU-Asia/mail-deurope-18-mefiez-vous-des-sondages-grecs/>
- Visvizi, A. (2015) 'Płacz i zgrzytanie zębów, czyli 56 dni po... zwycięstwie SYRIZY w wyborach', *Stosunki Międzynarodowe* 22.03.2015, www.stosunki.pl/?q=content/p%C5%82acz-i-zgrzytanie-z%C4%99b%C3%B3w-czyli-56-dni-po-%E2%80%A6-zwyciestwie-syryzy-w-wyborach
- Visvizi, A. (2013) "Griechenland und die angeblich neoliberale Politik der Troika", Article, *Finanzen und Wachstum*, August 19, 2013, <http://www.euractiv.de/finanzen-und-wachstum/artikel/griechenland-und-die-angeblich-neoliberale-politik-der-troika-007913>
- Visvizi, A. (2013) 'Griechenland und die Troika: eine surreale Schlacht', Artikel, *Finanzen & Wachstum*, Euractiv, August 5, 2013, <http://www.euractiv.de/finanzen-und-wachstum/artikel/griechenland-und-die-troika-eine-surreale-schlacht-007859>

Praca redakcyjna:

- Redaktor: *Rocznik IEŚW: European Neighbourhood Policy after the Arab Spring and Russia-Ukraine hybrid war*, „Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej”, Rok 13 (2015), Zeszyt 4

Stypendia zagraniczne/nagrody i wyróżnienia:

Czerwiec 2015:

New York University: Visiting Scholar Fellowship, Czerwiec 2015

Organizacja nauki (konferencje, panele dyskusyjne, panele na konferencjach międzynarodowych:

Listopad 2016

- Organizacja seminarium/warsztatów nt. „Bezpieczeństwo Informacyjne (#InfoSec) w Europie Środkowo-Wschodniej”, Lublin 27.11.2015
- Organizacja dwóch paneli na: 45th Annual conference of the University Association of Contemporary European Studies (UACES), Bilbao, Spain, 7-9.09.2015
  - a) Representative Democracy, Elections, and Crisis In/of the EU: A Comparative Insight into the State of Representative Democracy in the EU
  - b) Innovativeness, Competitiveness and Growth: Rethinking the EU's (post?)-crisis Alternatives

W 2015 r. recenzent dla następujących periodyków naukowych w kraju i za granicą:

- Acta Oeconomica (Hungary)
- Journal of Contemporary European Research (UK)
- Journal of Contemporary European Studies (UK)
- Journal of Economic Policy Reform (UK)
- Perspectives on European Politics and Society (UK)
- Society and Economy (Hungary)
- 2015 AIB US Southeast Chapter Conference in Savannah, Georgia, USA (USA)

Udział w Radach Naukowych:

- Foundations of Management – International Journal
- Yearbook of Polish European Studies
- Reality of Politics

Udział w projektach badawczych:

- 2015-2015: Academic debate on Slovenia's role in Visegrad Group, projekt koordynowany przez Centre for European Perspective, finansowany przez International Visegrad Fund [IEŚW partner strategiczny; A.Visvizi: główny wykonawca]
- 2013-2016: Europejska Polityka Sąsiedztwa: koncepcja wielopoziomowego zarządzania, procesy reform oraz perspektywa pogłębionej współpracy w regionie (grant badawczy NCN nr 2013/09/B/HS5/04534) [A.Visvizi: główny wykonawca]

Wystąpienia na konferencjach i udział w panelach dyskusyjnych:

Listopad 2015: A round-table discussion titled „Academic debate on Slovenia's role in Visegrad Group”, Centre for European Perspective (CEP), Ljubljana, Słowenia, 11.11.2015

Wrzesień 2015: 45th Annual conference of the University Association of Contemporary European Studies (UACES), Bilbao, Spain, 7-9 September 2015

Presentation title: The crisis in Greece, EU legitimacy and European integration

Czerwiec 2015: German Marshall Fund US, 'Congressional Salon Series' event for senior congressional staff devoted to the crisis in Greece and its implications, Washington D.C., June 24, 2015; <http://www.gmfus.org/events/examining-causes-and-consequences-greek-debt-crisis>

Presentation title: The Causes and Consequences of the Greek Debt Crisis in perspective

Maj 2015: Transformations in Europe. Assessing the past, projecting the future, KUL & IESW, Lublin, May 28, 2015

Presentation title: 'Greece and the transformation that never happened'

Maj 2015: International conference of the Polish European Community Studies Association (PECSA), titled: Facing the Challenges in European Union: Re-thinking of EU Education and Research for Smart and Inclusive Growth – EuInteg', Warsaw School of Economics, May 14-15, 2015; <http://conference-euinteg2015.pecsa.edu.pl/pl/program>

Presentation title: Education, (the production of) knowledge, and progress in context of the global public goods debate

Kwiecień 2015: NATO StratCom workshop titled: Russia's Information Activities in the Context of Hybrid Warfare Against Ukraine, Riga, April 16-17, 2015

Presentation title: Rethinking the Polish experience in countering Russia's influence activities

Marzec 2015: International conference organized by the Institute of European Studies at the Warsaw University, titled 'International relations' and 'EU Studies' in Poland: the state of the art and perspectives of growth, Warsaw, March 18, 2015

Presentation title: EU studies in Poland: where do we come from and where are we headed?

Dr Hanna Bazhenova

Informacja o upowszechnianiu i popularyzacji wyników działalności naukowej ze szczególnym uwzględnieniem publikacji międzynarodowych:

Publikacje:

Prace wydrukowane:

- – *Историки Императорского Варшавского университета 1869-1915: просвещение, наука, политика: монография*, Люблин: Instytut Europy Środkowo-Wschodniej, 2014, 408 s., ISBN 978-83-60695-80-7.
- – Кисельова Ю., Анна Баженова, *Историки Императорского Варшавского университета 1869-1915: просвещение, наука, политика. Люблин: Instytut Europy Środkowo-Wschodniej, 2014. 408 с., „Харківський історіографічний збірник”, 2015. Вип. 14.*

Upowszechnianie wyników badań:

- 4 marca 2015 r. książka *Историки Императорского Варшавского университета 1869-1915: просвещение, наука, политика: монография* została zamieszczona na portalu czasopisma „Ab Imperio” jako książka tygodnia.
- 21 maja 2015 r. w Harvard Ukrainian Research Institute odbyła się prezentacja książki *Историки Императорского Варшавского университета 1869-1915: просвещение, наука, политика:*

монографія.

- 15 czerwca 2015 r. w Bibliotece Literatury Obcej im. M. I. Rudomino w Moskwie odbyła się prezentacja książki *Историки Императорского Варшавского университета 1869-1915: просвещение, наука, политика* (Люблин: Instytut Europy Środkowo-Wschodniej, 2014). Na prezentacji byli obecni: ambasador Rzeczypospolitej Polskiej w Moskwie Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz, dyrektor Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej Mirosław Filipowicz, a także przedstawiciele Instytutu Historii Powszechnej i Instytutu Słowianoznawstwa Rosyjskiej Akademii nauk oraz innych instytucji naukowych i uniwersytetów. Wśród nich m.in.: Andrej Andreew, Dmitrij Cygankow, Andrej Iserow, Siergiej Michalczenko, Ewgenij Raszkwskij, Michail Robinson, Aleksej Wasiliew i in. Prezentację moderował prof. Leonid Gorizontov.

Ukazało się kilka recenzji publikacji:

- 21 października 2015 r. zamieszczono ją również na portalu „Historians”: <http://historians.in.ua/index.php/en/novi-knizhki/1664-anna-bazhenova-istoriki-imperatorskogo-varshavskogo-universiteta-1869-1915-prosveshchenie-nauka-politika-lyublin-institut-europy-srodkowo-wschodniej-2014-408-c>
- Schiller-Walicka J., *Naprawdę rusyfikacja? Klio na Cesarским Uniwersytecie Warszawskim 1869-1915?* (Anna Bażenowa, *Instoriki Warszawskiego Imperatorskiego Uniwersiteta 1869-1915: pro-swieszczenije, nauka, politika, Instytut Europy Środkowo-Wschodniej, Lublin 2014. s. 408, il.*), „Przegląd Historyczny” 2015, t. CVI, zesz. 3, s. 605-614.

Kolejne recenzje książki obecnie znajdują się w druku.

Prace przygotowywane do druku:

- H. Bazhenova, Książka *Historycy Cesarского Uniwersytetu Warszawskiego: nauka i polityka*.

Artykuły w druku:

- H. Bazhenova, *Evacuation without return: World War I and the Historians of the Warsaw Imperial University*. – Ukaże się w Lüneburgu.
- A. Ю. Баженова, *Польские сюжеты в творчестве Н. И. Кареева: к вопросу о языковой рецепции*. – Ukaże się w Moskwie.
- A. Баженова, *Императорский Варшавский университет в судьбах его историков (1869–1915)*. – Ukaże się w Warszawie.
- A. Ю. Баженова, *Варшава*. – Hasło do trzeciego tomu *Rosyjskiej Encyklopedii Historycznej (Российская историческая энциклопедия, 18 tomów)*, wydawanej przez Instytut Historii Powszechnej Rosyjskiej Akademii Nauk. – Ukaże się w Moskwie.
- A. Ю. Баженова, *Варшавская историческая школа*. – Hasło do trzeciego tomu *Rosyjskiej Encyklopedii Historycznej (Российская историческая энциклопедия, 18 tomów)*, wydawanej przez Instytut Historii Powszechnej Rosyjskiej Akademii Nauk. – Ukaże się w Moskwie.
- Г. Баженова, *Павло Миколайович Ардашев (1865-1922)*. – Hasło do dodatkowego tomu *Encyklopedii Historii Ukrainy (Енциклопедія історії України, 10 tomów)*, wydawanej przez Instytut Historii Narodowej Akademii Nauk Ukrainy. – Ukaże się w Kijowie.

Staż naukowe:

- 1-23 maja 2015 r. – staż naukowy w Ukrainian Research Institute, Harvard University
- 23-25 kwietnia 2015 r. – przebywałam w Nowym Yorku na „20th Annual World Convention of the Association for the Study of Nationalities”, zorganizowanym przez Harriman Institute, Columbia University. W ramach tego zjazdu zaprezentowałam referat zatytułowany „The First World War and Politics of Memory in Contemporary Russia and Ukraine”
- 13-15 października 2015 r. – wzięłam udział w obradach międzynarodowej konferencji naukowej „Университет в меняющемся мире”, która odbyła się w Rostowie nad Donem. Została ona poświęcona stuleciu Południowego Federalnego Uniwersytetu. W ramach posiedzenia plenarnego wygłosiłam referat „Императорский Варшавский университет в судьбах его историков (1869-1915)”. Podczas konferencji otrzymałam dyplom-podziękowanie od rektora Południowego Federalnego Uniwersytetu Marii Aleksandrowny Borowskiej za wkład w rozwój współczesnej wiedzy humanistycznej
- 22-23 października 2015 r. – wzięłam udział w obradach międzynarodowej konferencji „Nauka w Polsce i Rosji: miejsca wspólne, miejsca różne (obszar humanistyki)”, która odbyła się w Warszawie w ramach obchodów dwóchsetlecia Uniwersytetu Warszawskiego. Na posiedzeniu plenarnym wygłosiłam referat inauguracyjny zatytułowany „Круг историков Императорского

Варшавского университета: судьбы ученых”

Wywiady

- Na podstawie wywiadu z dr Hanną Bazhenową i prof. Konstantinem Krakowskim ukazał się artykuł *Варшавяне-на-Дону* autorstwa rosyjskiej dziennikarki Anastasii Owsiannikowej (<http://culture.pl/ru/article/varshavyane-na-donu>)

Dr Marek Radziwon

Artykuły złożone do druku:

- „Nasza siła to myśl śmiała i swobodna” – kilka uwag o obliczu ruchu dysydenckiego w ZSRR, w: Roczniki Humanistyczne. Seria: Słowianoznawstwo, z. 7, 2016.
- „Rosyjskie społeczeństwo obywatelskie dzisiaj”, „Trzeci sektor”, Instytut Stosowanych Nauk Społecznych UW

Prace książkowe:

- prace nad monograficznym numerem „Rocznika IEŚW”, poświęconym historii ruchu dysydenckiego i ruchu obywatelskiego w ZSRR
- prowadzenie prac nad rozprawą habilitacyjną poświęconą historii ruchu dysydenckiego w ZSRR
- tłumaczenie, redakcja, przygotowanie do druku książki rozmowy rzeki z Siergiejem Kowaliowem, dysydemtem rosyjskim, byłym pełnomocnikiem Prezydenta Federacji Rosyjskiej do spraw Praw Człowieka

Upowszechnianie nauki:

- 25.11.2015 r.; udział w debacie „Rosja w Eurazji. Łabędzi śpiew czy powrót do wielkiej gry? Wnioski dla Polski” zorganizowanej na Uniwersytecie Warszawskim przez Studium Europy Wschodniej UW, Kolegium Europy Wschodniej we Wrocławiu i demosEUROPA Centrum Strategii Europejskiej
- 26.10.2015 r.; wygłoszenie wykładu inauguracyjnego w ramach VIII Szkoły Polsko-Rosyjskiej, zorganizowanej przez Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego, pt. „»Nasza siła to myśl swobodna«. Czy radziecka tradycja dysydencka ma współczesnych spadkobierców?”. Wykład odbył się na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Gdańskiego
- 22-23.10.2015 r., organizator i moderator dwudniowej konferencji naukowej: „Gdzie jest dzisiaj rosyjskie społeczeństwo obywatelskie?”, IEŚW, Lublin
- 17-18.10.2015 r.; udział w konferencji pt. „Pogranicze jako doświadczenie duchowe”, zorganizowanej w Petersburgu przez Instytut Książki, Konsulat Generalny Republiki Litewskiej, Instytut Polski i Wydawnictwo Iwana Limbacha w dniach 17-18.10.2015 r.
- 8-10.10.2015 r.; udział w konferencji pt. „Polska Polityka Wschodnia 2015”, zorganizowanej we Wrocławiu w dniach 8-10.10.2015 r. przez Kolegium Europy Wschodniej
- 1-3.10.2015 r.; dyrektor IEŚW prof. M. Filipowicz, dr A. Visvizi, dr A. Stolarz i dr M. Radziwon przebywali w Kownie, gdzie wzięli udział w Piątym Międzynarodowym Kongresie Studiów nad Białorusią. IEŚW przygotował tam panel poświęcony kulturowemu i historycznemu dziedzictwu Europy Środkowo-Wschodniej, prowadzony przez prof. M. Filipowicza, w ramach którego dr A. Stolarz mówiła o idei demokracji, wolności i wolności jednostki w twórczości literatów pochodzących z krajów EŚW, dr M. Radziwon nakreślił szeroką panoramę ruchów dysydenckich w Związku Radzieckim, obszernie uwzględniając przypadek opozycji białoruskiej, zaś dr A. Visvizi mówiła o tym, jaką perspektywę mają idee wolności i demokracji w regionie, w warunkach współczesnej wojny hybrydowej
- 29.04.2015 r.; dr Marek Radziwon wygłosił w Instytucie Filologii Słowiańskiej KUL wykład pt. „Rewizjoniści i Adwentyści. Kilka uwag o obliczach ideowych ruchu dysydenckiego w ZSRR”. Spotkanie odbyło się w ramach cyklu „Inna Rosja. Język rosyjskiej tradycji narodowej w perspektywie kulturowej, literackiej, religijnej i społecznej”, którego organizatorem jest Katedra Literatury Rosyjskiej IFS KUL

- Udział w prezentacji książki Michała Hellera pt. „Maszyna i śrubki. Jak hartował się człowiek sowiecki”. W kręgu paryskiej Kultury. W debacie współorganizowanej przez Prezydenta Miasta Lublin, dominikańską Fundację Ponad Granicami, Instytut Książki i IESW. Spotkanie i debata odbyła się w Teatrze Starym w Lublinie

Kwerendy naukowe:

- Moskwa: kwerenda naukowa w archiwum ruchu dysydenckiego w Stowarzyszeniu Memoriał; kwerenda naukowa w archiwum Andrieja Sacharowa w Sacharowskim Centrum, nagrania wspomnień dysydenckich: Wiera Łaszkowa, Wiaczesław Bachmin
- Kijów: kwerenda naukowa w Asocjacji Psychiatrów Ukrainy dotycząca nadużyć w psychiatrii wobec dysydentów radzieckich; spotkania z ukraińskimi dysydentami epoki radzieckiej, m.in. Siemion Gluzman

Granty badawcze:

- „Polska-Rosja: czy fatalizm wrogości? O nowe ujęcie historii” – udział w pracach badawczych, posiedzeniach grup roboczych i spotkaniach nauczycieli z Polski i z Rosji (w Moskwie i w Lublinie), przygotowywanie tekstów do tomu poświęconego XX wiekowi, prowadzenie kwerend naukowych.
- „Gdzie jest dzisiaj rosyjskie społeczeństwo obywatelskie?” – projekt zrealizowany w 2015 r. ze środków Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia. Dr Marek Radziwon był pomysłodawcą, kierownikiem i głównym wykonawcą projektu. Najważniejszym wydarzeniem było dwudniowe seminarium naukowe, w którym wzięli udział przedstawiciele dziesięciu rosyjskich organizacji pozarządowych działających w rozmaitych dziedzinach i obszarach: Prawo do informacji o naruszeniach praw człowieka (OVD Info, Risuem Sud, SOS-HRD), monitoring plagiatów i naruszeń w środowisku naukowym (Dissernet), pamięć historyczna (Prozhito, Posledny Adres), pomoc prawna, pomoc skazanym (Ros Otvet, Rus' Sidiashchaya), pomoc socjalna, pomoc medyczna (Staros't' w rados't', Nuzhna Pomoshch). Polski odbiorca słabo zna najaktywniejsze rosyjskie organizacje pozarządowe, a to one są dzisiaj jedyną obywatelską alternatywą dla działań władz. Najważniejszym efektem seminarium było zatem przedstawienie i zapoznanie się z grupą polskich działaczy NGO (m.in. Ochocianie Sąsiedzi z Warszawy, Open Culture z Lublina, Stowarzyszenie Aktywności Obywatelskiej Bona Fides z Katowic, Pracownia Zrównoważonego Rozwoju z Torunia). Obradom i prelekcjom podczas obu dni towarzyszyły pokazy rosyjskich filmów dokumentalnych, wyświetlanych w Centrum Kultury w Lublinie (dzięki współpracy z Kinoteatr Projekt). Wstęp na wszystkie filmy był wolny. Pokazy filmowe spotkały się z bardzo dużym zainteresowaniem ze strony lubelskiej publiczności i zostały znakomicie przyjęte przez licznie zgromadzoną w CK publiczność. Szczegółowe omówienie projektu oraz opis wyświetlanych filmów znajduje się w dalszej części sprawozdania poświęconej opisowi realizowanych przez Instytut Europy Środkowo-Wschodniej grantów badawczych.

Dr Agata Stolarz

Prace zbiorowe:

Polityka wobec pamięci w Europie Środkowo-Wschodniej i Rosji, red. A. Stolarz, A. Wasiliew, „Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej”, t. 13, nr 2, 2015, ISSN 1732-1395, numer wydany w języku polskim.

Publikacje w czasopismach:

- Stolarz Agata, *Religion et identité en Europe centrale*, Michel Masłowski (éd.), avec la coll. de Delphine Bechtel et Clara Royer, Paris, Belin, (coll. Europes centrales), 2012, 346 pages, „Revue des Études Slaves”, t. 85, nr 4, 2014, s. 784-785, eISSN 2117-718X, DOI 10.3406/slave, tekst opublikowany w języku francuskim.

- Stolarz Agata, *Opowieści o przeszłości Swietłany Aleksijewicz. Historia mówiona w Europie Środkowo-Wschodniej i jej miejsce w budowaniu wiedzy o przeszłości*, „Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej”, t. 13, nr 1, 2015, s. 134-153, ISSN 1732-1395, tekst opublikowany w języku polskim.
- Stolarz Agata, *Chantal Mouffe, Agonistyka. Polityczne myślenie o świecie*, Wydawnictwo Krytyki Politycznej, Warszawa 2015, ss. 159., „Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej”, t. 13, nr 1, 2015, s. 221-227, ISSN 1732-1395, tekst opublikowany w języku polskim.

Artykuły przyjęte do druku w 2015 r.:

- Stolarz Agata, *Granica jako przedmiot badań na przykładzie francuskich studiów nad dziejami Europy Środkowo-Wschodniej i Rosji w XX w.*, „Historyka. Studia Metodologiczne”, 2016, ISSN 0073-277X, tekst zostanie opublikowany w języku polskim.
- Stolarz Agata, *Pojednanie przez trudną pamięć. Transgraniczne projekty historii mówionej i ich rola w edukacji młodego pokolenia*, Materiały z XX Seminarium Śląskiego pt. *Przeszłość – przyszłość. Modele obchodzenia się z trudną przeszłością w Europie Środkowo-Wschodniej po 1989 roku*, 23-25 września, Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej, Kamień Śląski, Polska, red. G. Schiller, tekst zostanie opublikowany w języku polskim oraz w języku niemieckim.

Wystąpienia konferencyjne:

- *Przerwana lekcja historii. Druga wojna światowa w świetle historii mówionej na temat dzieciństwa*, międzynarodowa konferencja pt. *Childhood and Old Age in Historiography*, 21-22 maja 2015, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin, Polska.
- *The social impact of oral history. Art Oral History Projects in Central and Eastern Europe and their specificity*, międzynarodowa konferencja pt. *Oral History in Central-Eastern Europe: Current Research, Areas, Challenges and Specificity*, 17-18 września 2015, Uniwersytet Łódzki, Łódź, Polska.
- *Pojednanie przez trudną pamięć. Transgraniczne projekty historii mówionej i ich rola w edukacji młodego pokolenia*, międzynarodowe XX Seminarium Śląskie pt. *Przeszłość – przyszłość. Modele obchodzenia się z trudną przeszłością w Europie Środkowo-Wschodniej po 1989 roku*, 23-25 września, Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej, Kamień Śląski, Polska.
- *Idea demokracji, wolności, wolności jednostki w twórczości literatów pochodzących z poszczególnych krajów Europy Środkowo-Wschodniej*, międzynarodowy „Kongres badań nad Białorusią”, 2-5 października 2015, Kowno, Litwa.

Dr Aleksandra Kuczyńska-Zonik

Publikacje:

- *Grawettian Ceramic Firing Techniques in Central and Eastern Europe*, „Analecta Archaeologica Ressoviensia” ISSN 2084-4409; 8 pkt (CZĘŚĆ B WYKAZU CZASOPISM NAUKOWYCH z 2015; 2014, t. 9, s. 79-94.
- Źródła popularności Władimira Putina, „Przestrzeń, Ekonomia, Społeczeństwo”, 2014, nr 6/II, s. 39-53, ISSN 2299-1263, E-ISSN 2353-0987, 5 pkt (CZĘŚĆ B WYKAZU CZASOPISM NAUKOWYCH z 2015).
- Kuczyńska-Zonik A., Hodór K., *Transformations in Europe. Assessing the past, projecting the future”: conference report* (tłum. T. Stępniewski), „Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej”, A. Vistizi, T. Stępniewski (red.), Rok 13, 2015, nr 4: European Neighbourhood Policy after the Arab Spring and Russia-Ukraine hybrid war, s. 183-186.

Konferencje naukowe:

- Międzynarodowa konferencja naukowa: *Media w kampaniach wyborczych*, Instytut Nauk o Polityce Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów, 27-28 kwietnia 2015 r. Temat wystąpienia: Vladimir Putin's presidential election campaigns

- Międzynarodowa konferencja naukowa: *20th Annual Conference of Central European Political Science Association: Security Architecture in the CEE: Present Threats and Prospects for Cooperation* Institute of International Relations and Political Science, Vilnius University, 25-26 września 2015 r. Temat wystąpienia: Russian Minorities as an Instrument of The Russian Federation Foreign Policy – *casus* the Baltic States
- Międzynarodowa konferencja naukowa: *Historical memory of the Central European communism*, Association for Leftist Theory SOK, Prague, 14-15 listopada 2015 r. Temat wystąpienia: The contemporary value of the Soviet monuments in East Central Europe
- Współorganizacja Kongresu Inicjatyw Europy Wschodniej; organizacja panelu dyskusyjnego pt. Bezpieczeństwo informacyjne i wojna informacyjna w państwach Partnerstwa Wschodniego 1-3 października 2015 w Lublinie

Recenzje:

Kuczyńska-Zonik A., *Dialog kultur pamięci w regionie ULB pod red. Alvydasa Nikžentaitisa i Michała Kopczyńskiego*, Wyd. Muzeum Historii Polski, Warszawa 2014, „Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej”, A. Stolarz, A. Wasiliew (red.), Rpk 13, 2015, nr 2: Polityka wobec pamięci w Europie Środkowo-Wschodniej i Rosji, s. 219-222.

Pozostałe:

- Obrona pracy doktorskiej w dniu 20 lutego 2015; tytuł: Nacjonalizm obywatelski w Federacji Rosyjskiej w okresie prezydentury Władimira Putina (2000-2008)
- Koordynacja praktykantów IEŚW: p. Kinga Hodór, Vitalii Makhanets, Dominik Drążkowski, Dominika Baran
- Koordynator IEŚW w ramach Lubelskiego Festiwalu Nauki 19-25 września 2015
- Prezentacja-wykład o charakterze popularnonaukowym: Zaczęło się od Wenus... O początkach sztuki w Europie Środkowej i Wschodniej, w ramach Lubelskiego Festiwalu Nauki dniu 22 września 2015, IEŚW
- Kwerenda naukowa w Wilnie, 23-29 września 2015
- Współorganizacja Kongresu Inicjatyw Europy Wschodniej; organizacja i moderowanie panelu dyskusyjnego pt. Bezpieczeństwo informacyjne i wojna informacyjna w państwach Partnerstwa Wschodniego, 1-3 października 2015 w Lublinie
- Współorganizacja Seminarium IEŚW „Bezpieczeństwo Informacyjne (#InfoSec) w Europie Środkowo-Wschodniej” w dniu 27 listopada 2015
- Laureatka IV edycji konkursu Mobilność Plus na projekt badawczy pt. „Postawy rosyjskiej mniejszości narodowej w państwach bałtyckich wobec idei Русского Мира”, finansowanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Kierownik i Główny Wykonawca; nr Projektu: DN/MOB/121/IV/2015; realizacja w okresie: 1.06.2016 – 31.05.2017
  - Realizacja Projektu badawczego pt. „Paleolityczna plastyka antropomorficzna z Europy Środkowo-Wschodniej”, finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki (konkurs nr 40, dziedzina: N109 Archeologia i Etnologia, typ projektu: własny), nr projektu: N N109 206440; realizowany w okresie: 04.05.2011 – 03.01.2015, funkcja: Kierownik

Dr Jan Muś

Publikacje:

- ‘Turkey Faces the Balkans: Areas of Possible Cooperation with Poland’, Polish Quarterly of International Affairs, Vol. 1, 2015, s. 41-60, ISSN 1230-4999
- ‘Peripheral Position if the Balkans and its future relations with Russia’, “Yearbook of the Institute of East-Central Europe”, Vol. 13 (2015) Issue 5 ‘Russia in the Balkans. Threat or Opportunity?’ ISSN 1732-1395

Rozdziały w monografiach:

- '2014 Crisis in Ukraine. Perspectives, Reflections, International Reverberations'. ©First Publication: Gliwice 2015 ISBN: 978-83-939141-7-3 Publishing house: ASLAN,Poland, Gliwice2015
- 'Before the Curtain Falls in the Balkans. The Ukrainian Crisis from the Peripheral Perspective', 2015, dostępne na stronie: http://4treaty.com/politics_government/2014_crisis_in_ukraine_perspectives_reflections_international_reverberations_24785.html

Upowszechnianie nauki (konferencje, seminaria, wystąpienia):

- 19.03.2015 – wykład w Instytucie Historii Uniwersytetu w Rjece, pt: „Economy and nationalism in theoretical perspective” (EaN)
- 20.03. 2015 – udział w seminarium w Centrum Studiów Zaawansowanych w Rijece (EaN)
- 24.03. 2015 – wykład na Wydziale Ekonomii Uniwersytetu w Rijece, „Polska w UE – implikacje dla Chorwacji”
- 28-29.05. 2015 – konferencja w Lublinie (Zmiany w percepcji transformacji roku 1989), prowadzenie panelu i współorganizacja
- 4.06. 2015 – współorganizacja i udział w seminarium ACROSS THE NATIONAL BORDERS:MAKING AND REMAKING THE MULTICULTURAL ADRIATIC AREA (EaN)
- 5.06. 2015 – udział w konferencji “Decade after the EU ‘big bang’ enlargement: future perspectives of the enlargement process”, zorganizowanej przez Uniwersytet w Zagrzebiu (Doświadczenia Polski dla procesu rozszerzenia UE o Bałkany)
- 10-11.09.2015 – udział w konferencji (odczyt i współprowadzenie panelu) zorganizowanej przez Akademię Marynarki Wojennej w Gdyni, „Pomiędzy pamięcią zbiorową a historią. Rekonstrukcje przeszłości w Europie Środkowo -Wschodniej”
- 17.09. 2015 – udział w seminarium „Current state of stability in Bosnia and Herzegovina – Possible Intensified V4 Contribution”, sponsorowany przez Fundusz Wyszegradzki, a organizowany przez OSW, <http://www.osw.waw.pl/en/wydarzenia/v4-and-bih-seminar-warsaw>
- 1-3.10.2015 – udział w konferencji „Populism, Majoritarianism and Crisis of Liberal Democracies” zorganizowanej przez Consortium for European Symposia on Turkey (<http://www.suedosteuropa.uni-graz.at/en/event/2015/populism-majoritarianism-and-crises-liberal-democracy-modes-illiberal-governance> „Disappointment and nostalgia. Peripheral experience with liberal democracy 25 years after transformation”)

Pozostałe:

- 27.03. 2015 – wizyta studyjna w Węgierskiej Akademii Nauk (Instytut Studiów Etnicznych – Edgar Dobozs oraz Instytut Historii – Gabor Demeter) (EaN)
- 27.03-8.04.2015 – wizyta studyjna w Sarajewie (EaN)
- 4-6.05.2015 – wizyta studyjna w Skopje (EaN)
- 2.06.2015 – spotkanie „Brownbag” na SSEES w Grazu (EaN)

Mgr Paweł Jarosz

Upowszechnianie nauki:

- Sekretarz międzynarodowego grantu: „Polska-Rosja. Czy fatalizm wrogości? O nowe ujęcie historii” finansowanego przez NCN w Krakowie, a współrealizowanego przez Instytut Historii Powszechnej Rosyjskiej Akademii Nauk w Moskwie
- Sekretarz redakcji „Rocznika Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej” (czasopismo punktowane, lista B MNISW)
- Wykładowca *Analizy dzieła literackiego* na Podyplomowych Studiach w zakresie Filologii Polskiej na KUL

- Współorganizator międzynarodowego festiwalu *Miasto poezji* w Lublinie

Działalność naukowa:

- Uczestnik seminarium doktoranckiego *Teoria i filozofia literatury* prowadzonego przez prof. Andrzeja Tyszczyka na Wydziale Nauk Humanistycznych KUL
- Końcowy etap pracy nad rozprawą doktorską *Sny kamienia. O ciemnym nurcie wyobraźni poetyckiej Władysława Sebyły, Aleksandra Wata, Jana Polkowskiego*
- Asystent w Pracowni Naukowej Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej

Redakcja:

- Redaktor prowadzący „Rocznika Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej”, Rok 13, 2015, zeszyt 1

Mgr Alina Sobol

Publikacje w czasopismach naukowych:

- Alina Sobol, „Ogrody Nauk i Sztuk”, ISSN 2084-1426, *Miejsce nauki historycznej w perspektywie ideologicznej bolszewików (1917-1931)*, język polski, rok 2015, nr 5, s. 245-252, otwarte czasopismo, ostateczna wersja opublikowana w Open Acces (CC-BY-NC-ND), DOI: 10.15503/onis2015.245.252
- Alina Sobol, „Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej”, ISSN 1732-1395, „*Global Ethics Day*”: *panel discussion report*, język angielski, rok 2015, nr 13, z. 4, s. 179-182.
- Alina Sobol, „Roczniki Humanistyczne TN KUL”, ISSN 0035-7707, *Między determinizmem a providencjalizmem. Perspektywa historyczna w dramacie Dymitra Mereżkowskiego „Carewicz Aleksy”*, język polski, rok 2015, z. 7, t. LXIII, s. 43-59.

Recenzje w czasopismach naukowych:

- Alina Sobol (rec.), „Roczniki Humanistyczne TN KUL”, ISSN 0035-7707, *Michaił Robinson, „Losy elity akademickiej. Rosyjska slawistyka od 1917 do początku lat 30.”*, przeł. M. Skarżyński, Warszawa 2014, s. 570, język polski, rok 2015, z. 7, t. LXIII, s. 269-273.
- Alina Sobol (rec.), „Roczniki Humanistyczne TN KUL”, ISSN 0035-7707, *Олег Будницкий, Александра Полян, „Русско-еврейский Берлин. 1920-1941”*, Москва 2013, s. 496, język polski, rok 2015, z. 7, t. LXIII, s. 265-269.

Konferencje naukowe:

- 4-5.03.2015 – referat pt. *Ethos rycerski św. Joanny d’Arc w religijno-historiozoficznej koncepcji Dymitra Mereżkowskiego* (Ogólnopolska Konferencja Naukowa *Ethos rycerski w kulturze. Tradycje i kontynuacje*, Katowice)
- 28-29.05.2015 – referat pt. *Literatury słowiańskie w programach nauczania rosyjskich i radzieckich uniwersytetów przełomu XIX i XX wieku* (Ogólnopolska konferencja naukowa *Kryzys literatury na uniwersytecie? Literatury słowiańskie w kształceniu filologów. Tradycja, teraźniejszość i wyzwania przyszłości*, Lublin)
- 16.05.2015 – referat pt. *Problem historyczności osoby Jezusa Chrystusa w pracach klasyka radzieckiej historiografii – Robierta Jurjewicza Wippiera* (Międzynarodowa konferencja naukowa *Historia – Interpretacja – Reprezentacja*, Sopot)

Pozostałe:

- 23.09.2015 – realizacja projektu popularnonaukowego pt. *Gorszyciele i skandaliści. Obyczajowość elit rosyjskich i społeczeństwa radzieckiego przełomu XIX i XX wieku* (XII Lubelski Festiwal Nauki, Lublin)
- 21.09.2015 – realizacja projektu popularnonaukowego pt. *Nobel nie dla każdego. Władze radzieckie wobec rodzimych laureatów Nagrody Nobla* (XII Lubelski Festiwal Nauki, Lublin)
- 27.11.2015 – udział w seminarium naukowym pt. *Bezpieczeństwo Informacyjne (#InfoSec) w Europie Środkowo-Wschodniej*, Lublin

Mgr Zsolt [Naday](#)

Publikacje:

- Cykl artykułów na temat węgierski (w oczekiwaniu na druk w 2016 r.):
  - Debata węgierskich historyków w latach '80. o historycznych regionach Europy
  - Węgierski dyskurs o Europie Środkowej w latach '80. i '90.
  - Historia węgierskiej slawistyki
- Gábor Lagzi: *A lengyel keleti politika. Lengyelország keleti szomszédság és nemzetpolitikája, 1989–2009.* (Polska polityka wschodnia. Wschodnie sąsiedztwo i polityka narodowa Polski) Terra Cognita Alapítvány, Budapest 2011 – recenzja.

Upowszechnianie nauki:

- „Nowy wielki słownik polsko-węgierski? Jeśli tak, to dlaczego i jak?” (Budapeszt, 19 czerwca 2015 r.)
- Prezentacja: „Alternatywne możliwości przygotowania przyszłego słownika polsko-węgierskiego”
- Asystent w pracowni naukowej IEŚW.

Dr Zbigniew Piłat

Działalność naukowa:

- Prowadzenie badań nad problematyką zamachów stanu w średniowiecznej Polsce i Europie Środkowej. Badania dotyczyły zwłaszcza wydarzeń z XIII w.
- Prowadzenie badań nad problematyką migracji i znaczenia tegoż problemu w dziejach Europy Środkowej od średniowiecza do współczesności (wyniki prac przedstawione w marcu w referacie podczas konferencji naukowej w Warszawie)
- Kontynuowanie badań z zakresu historii wojskowości i stosunków polsko-niemieckich w średniowieczu. Wynikiem prac będzie monografia w nowatorski sposób ukazująca losy wojny z Mongołami z 1241 r.
- Kontynuowanie prac nad historią regionalną, związaną głównie z początkami Lublina, a zwłaszcza lokacją miasta. Badania te wykorzystane będą przez Urząd Miasta, który przygotowuje uroczystości 700. rocznicy lokacji Lublina w 2017 r.
- 5-8 października 2015 r. w Szczecinie, podczas międzynarodowej konferencji pt. „Czy istnieje psychologia społeczno-kulturowego pogranicza?”, reprezentując Instytut Europy Środkowo-Wschodniej, wygłosiłem referat – „Pogranicze społeczno-kulturowe. Analiza w aspekcie historycznym”. Złożyłem też do druku rozdział książki pod tytułem – *Pogranicze społeczno-kulturowe w*

aspekcie historycznym.

Pracownicy naukowcy zatrudnieni w Instytucie Europy Środkowo-Wschodniej na drugim miejscu pracy:

Dr hab. Hubert Łaskiewicz

1/3 etatu w Instytucie, dodatkowo na urlopie bezpłatnym.

Ze względu na urlop bezpłatny praca dra hab. Huberta Łaskiewicza ograniczała się jedynie do uczestnictwa w dwóch posiedzeniach Rady Naukowej IEŚW oraz do pracy przy realizacji grantu naukowego „Polska-Rosja: czy fatalizm wrogości? O nowe ujęcie historii”, realizowanego ze środków finansowych Narodowego Centrum Nauki.

Dr hab. Tomasz Stępniewski

Urlop bezpłatny w 2015 r.

Dr hab. Andrzej Gil

Urlop bezpłatny w 2015 r.

Programy i przedsięwzięcia naukowe

Lp.	Tytuł zadania	Polska-Rosja: czy fatalizm wrogości? O nowe ujęcie historii
1.	Cel badania	<ul style="list-style-type: none"> – Stworzenie płaszczyzny dialogu polsko-rosyjskich środowisk naukowych w zakresie wypracowania wspólnych mechanizmów oceny przeszłości, uwzględniających punkty widzenia obu stron. – Zbudowanie zintegrowanej wizji historii stosunków polsko-rosyjskich na przestrzeni wieków. – Zdefiniowanie obszarów porozumienia i konfliktu w postrzeganiu historii stosunków polsko-rosyjskich na przestrzeni dziejów oraz wypracowanie sposobów wzajemnego poznania i zrozumienia przeszłości przy zachowaniu ewentualnego odmiennego do niej podejścia.

	Opis realizowanych prac	Szczegółowe omówienie projektu i działań podejmowanych w roku 2015 znajduje się w dalszej części sprawozdania pt. Realizowane granty badawcze i naukowe” (od str. 36).	
	Opis najważniejszych osiągnięć		
	Wykorzystanie uzyskanych wyników		
2.	Tytuł zadania	Modernizmy Europy Środkowo-Wschodniej	
	Cel badania	W badaniu została podjęta próba opisu i analizy doświadczenia tożsamości narodowej w literaturze Europy Środkowo-Wschodniej – od pokolenia tzw. pozytywistów do roku 1918, z perspektywą na „długie trwanie” modernizmu. Europa Środkowo-Wschodnia traktowana będzie jako obszar geografii kulturowej i jako tożsamościowy fantazmat, tworzony przez intelektualistów różnych generacji i różnych obszarów językowych. Badania zogniskowane są wokół pojęcia wyobraźni modernistycznej, a podstawowym terenem eksploracji jest literatura, zwłaszcza zaś poezja osadzona w modernistycznym paradygmacie.	
	Opis realizowanych prac	W ramach realizacji tematu na etapie końcowym znajdują się prace nad przygotowaniem dysertacji doktorskiej. Zakończono także kwerendę biblioteczną oraz przedstawiono stan zaawansowania prac na seminarium naukowym. Przygotowano do druku dwa duże teksty naukowe, które będą fragmentem rozprawy doktorskiej. Modernizm jest kategorią w coraz większym stopniu potwierdzającą swoją operatywność. Dzieje się to jednak głównie za sprawą – i na terenie – teorii literatury oraz w obrębie refleksji metodologicznej. Zasadne więc wydaje się podjęcie na szerszą niż dotąd skalę szczegółowych badań historycznoliterackich – popartych pracami analitycznymi i interpretacyjnymi – nad modernizmem europejskim jako elementem procesu historycznoliterackiego modelującego przemianę literatury od połowy XIX wieku do dziś.	
	Opis najważniejszych osiągnięć	Podczas prac zebrano materiał, który będzie służył jako baza do badań analitycznych i filologicznych, w tym również komparatystycznych. Efekty prowadzonych badań służą rozwojowi historii literatury oraz nowoczesnego literaturoznawstwa. Gromadzony materiał stanowi podstawę dalszych badań nad słabo dotąd funkcjonującą w badaniach literackich dziewiętnastowieczną prozą i liryką twórców <i>minorum gentium</i> , eksponując ich wzajemne związki w ramach europejskiej formacji modernistycznej. Wskazano jednoznacznie teksty potwierdzające tendencję do długiego trwania modernizmu w twórczości autorów z Europy Środkowo-Wschodniej. Uwypuklono zjawisko przenikania tych tendencji do generacji intelektualistów oraz poddano ponownej analizie zjawisko tożsamości narodowej na przestrzeni ostatnich 150 lat w zmiennych warunkach politycznych i językowych w Europie Wschodniej. To właśnie Młoda Europa – by odwołać się do celnej metafory Włodzimierza Boleckiego – jest „zarysem przyszłej mapy” modernizmu, jej „zestaw pytań egzystencjalnych i zagadnień wyrazu literackiego” stanowi załączek poznawczych ambicji i artystycznych poszukiwań dwudziestowiecznej liryki. I zarazem to właśnie młodopolski impuls „wolnej wyobraźni, swobodnie przekształcającej mity dawne i tworzącej mity nowe” – impuls ściśle skorelowany z oddziaływaniem „symbolistycznej doktryny i zasadniczych technik symbolistycznej poetyki” – pozwala podjąć ostrożną próbę opisu tożsamościowego nurtu nowoczesnej poezji.	
	Wykorzystanie uzyskanych wyników	Złożenie dysertacji doktorskiej (maj 2016) napisanej w ramach realizacji tematu badawczego, na podstawie której zostanie przygotowana do druku monografia naukowa poświęcona wybranym aspektom powstania, rozwijania się i (długiego) trwania tradycji modernistycznej w Europie. Dotychczasowe wyniki były prezentowane na posiedzeniach naukowych Katedry Teorii i Antropologii Literatury KUL i ramach seminarium <i>Z pogranicza filozofii i teorii literatury</i> .	
3.	Tytuł zadania	Granice Europy Środkowo-Wschodniej i Rosji. Z badań nad historią historiografii krajów Europy Środkowo-Wschodniej i Zachodniej	
	Cel badania	Temat granic Europy Środkowo-Wschodniej zyskał popularność w historiografii za sprawą esejów czołowych literatów tego regionu, wydawanych w latach 70. i 80. w opiniotwórczej prasie Zachodu. Po roku '89 został on stosunkowo zapomniany, co nie oznacza, że nie występuje w badaniach historycznych. Celem projektu była analiza historiografii krajów Europy Środkowo-Wschodniej i Zachodniej (przede wszystkim języka angielskiego, francuskiego i włoskiego) pod kątem wykorzystywania w niej metodologii granic oraz opisanie jej różnych podejść (np. <i>histoire croisée</i>).	

Opis realizowanych prac	Kwerenda archiwalna i biblioteczna w krajach Europy Środkowo-Wschodniej i Zachodniej.	
Opis najważniejszych osiągnięć	<p>Prace zbiorowe</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Polityka wobec pamięci w Europie Środkowo-Wschodniej i Rosji</i>, red. A. Stolarz, A. Wasiliew, „Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej”, t. 13, nr 2, 2015, ISSN 1732-1395, numer wydany w języku polskim. <p>Publikacje w czasopismach</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stolarz Agata, <i>Religion et identité en Europe centrale</i>, Michel Masłowski (éd.), avec la coll. de Delphine Bechtel et Clara Royer, Paris, Belin, (coll. Europes centrales), 2012, 346 pages, „Revue des Études Slaves”, t. 85, nr 4, 2014, s. 784-785, eISSN 2117-718X, DOI 10.3406/slave, tekst opublikowany w języku francuskim. • Stolarz Agata, <i>Opowieści o przeszłości Swiętłany Aleksijewicz. Historia mówiona w Europie Środkowo-Wschodniej i jej miejsce w budowaniu wiedzy o przeszłości</i>, „Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej”, t. 13, nr 1, 2015, s. 134-153, ISSN 1732-1395, tekst opublikowany w języku polskim. • Stolarz Agata, <i>Chantal Mouffe, Agonistyka. Polityczne myślenie o świecie</i>, Wydawnictwo Krytyki Politycznej, Warszawa 2015, ss. 159., „Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej”, t. 13, nr 1, 2015, s. 221-227, ISSN 1732-1395, tekst opublikowany w języku polskim. <p>Artykuły przyjęte do druku w 2015 r.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stolarz Agata, <i>Granica jako przedmiot badań na przykładzie francuskich studiów nad dziejami Europy Środkowo-Wschodniej i Rosji w XX w.</i>, „Historyka. Studia Metodologiczne”, 2016, ISSN 0073-277X, tekst zostanie opublikowany w języku polskim. • Stolarz Agata, <i>Pojednanie przez trudną pamięć. Transgraniczne projekty historii mówionej i ich rola w edukacji młodego pokolenia</i>, Materiały z XX Seminarium Śląskiego pt. <i>Przeszłość – przyszłość. Modele obchodzenia się z trudną przeszłością w Europie Środkowo-Wschodniej po 1989 roku</i>, 23-25 września, Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej, Kamień Śląski, Polska, red. G. Schiller, tekst zostanie opublikowany w języku polskim oraz w języku niemieckim. 	
Wykorzystanie uzyskanych wyników	Opracowanie tego tematu badawczego pozwoli na wypełnienie luk w studiach nad płynnymi granicami regionu Europy Środkowo-Wschodniej oraz przybliży polskiemu czytelnikowi najnowsze ujęcia problemu w historiografii. Wymiernym efektem naukowym będą publikacje artykułów o charakterze analitycznym i przeglądowym w czasopismach naukowych.	

4.	Tytuł zadania	Polacy w Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, ich liczebność, rozmieszczenie, losy
----	---------------	---

Cel badania	<p>Temat obszerny i bardzo różnorodny dotyczący różnych grup Polaków. Wśród najliczniejszych wymienić należy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ostatnie pokolenia potomków zesłańców m.in. powstania styczniowego, którzy często w tradycji rodzinnej, domowej zachowali język polski i przywiązanie do zwyczajów. W latach 1919-1924 na mocy repatriacji do Polski przyjechało prawie 1,2 mln ludzi. A jednak i tak w powszechnym spisie ludności z 1926 r. narodowość polską zadeklarowało ponad 780 tys. obywateli ZSRR; 2) obywatele polskich, mieszkańców województw wschodnich Rzeczypospolitej (tzw. Zachodnia Białoruś i Zachodnia Ukraina), którzy po 17 września 1939 r. podlegali obowiązkowej radzieckiej paszportyzacji; 3) jeńców wojennych, którzy po 17 września 1939 r. znaleźli się na terytorium ZSRR (m.in. zamordowanych w Katyniu); 4) komunistów polskich, członków III Kominternu, którzy pracowali w Moskwie, a w latach 1936-1937 podlegali masowym czystkom (wraz z rodzinami ponad 100 tys. zamordowanych i represjonowanych). <p>Głównym celem badania jest próba ujednoczenia rozproszonej wiedzy na ten temat i wskazania aktualnych statystyk i danych. Większość dostępnych opracowań pochodzi z początku lat 90. i domaga się uaktualnienia (np.: Hieronim Kubiak <i>Mniejszości polskie i Polonia w ZSRR</i>, Ossolineum 1992; Wojciech Necel <i>Polacy w ZSRR: historia i perspektywy</i>, Hlondianum 1991; Julian Siedlecki <i>Losy Polaków w ZSRR w latach 1939-1945</i>, Graf, 1990; Ewa Nowicka Rusek <i>Polacy czy cudzoziemcy?: Polacy za wschodnią granicą</i>, Nomos 2000).</p>
Opis realizowanych prac	<ul style="list-style-type: none"> • kwerendy biblioteczne • kwerendy archiwalne w archiwach polskich i rosyjskich
Opis najważniejszych osiągnięć	Zebranie dostępnej bibliografii w języku polskim i rosyjskim, zgromadzenie części materiałów będących podstawą do prac nad przygotowaniem odpowiednich opracowań tematu.
Wykorzystanie uzyskanych wyników	Zebrane materiały są podstawą do przygotowania opracowań tematu. Materiały będą również wykorzystywane przy prezentacji wyników badań podczas wystąpień konferencyjnych, referatów oraz planowanych prac pisemnych.

5.	Tytuł zadania	Historycy rosyjscy i radzieccy w obliczu rewolucji i zmian społeczno-politycznych przełomu XIX-XX wieku
	Cel badania	Celem realizacji badania jest wykazanie istnienia zależności między podejmowanymi przez historyków rosyjskich i radzieckich tematami badawczymi (w różnych okresach ich działalności naukowej) a czynnikami zewnętrznymi (w postaci zmian systemowych, ustrojowych i społeczno-politycznych, zachodzących w Imperium Rosyjskim i Związku Radzieckim na przełomie XIX i XX wieku).
	Opis realizowanych prac	W badaniach skoncentrowano się na przedstawieniu ewolucji podejścia do wyboru tematyki i problematyki badawczej, a także metodyki pracy z materiałem źródłowym historyków rosyjskich i radzieckich, których działalność naukowa rozpoczęła się przed 1917 r. i była kontynuowana w czasach Rosji bolszewickiej i Związku Radzieckiego (za punkt przełomowy przyjęto rok 1917 jako rok rozpoczynający proces intensywnych zmian o charakterze ideologicznym i systemowym). Dzięki przeanalizowaniu i porównaniu dorobku naukowego wspomnianych historyków (na tym etapie badań: części z nich), reprezentowanych przez nich poglądów politycznych, zmian ustrojowych czy tendencji ideologicznych i metodologicznych, charakterystycznych dla epoki, możliwe było już częściowe odtworzenie nie tylko przebiegu działalności naukowej poszczególnych historyków, ale również umieszczenie ich w szerszym kontekście społeczno-polityczno-kulturowym i przedstawienie ewolucji zmian zachodzących w naukach humanistycznych przełomu XIX i XX wieku.
	Opis najważniejszych osiągnięć	w druku znajduje się jeszcze jeden artykuł naukowy pt. <i>Jezus czy Chrystus? Ewolucja spojrzenia radzieckiego historyka Roberta Wipperera na problem historyczności osoby Jezusa Chrystusa</i> [rozdział w recenzowanej monografii naukowej – 4 punkty MNiSW].
	Wykorzystanie uzyskanych wyników	Popularyzacja wyników badań poprzez udział w konferencjach krajowych i zagranicznych, publikacja artykułu w czasopiśmie naukowym.

6.	Tytuł zadania	Procesy integracyjne w europejskiej nauce historycznej (druga połowa XIX – pierwsza połowa XX w.)
	Cel badania	<p>– Zbadanie procesów integracyjnych zachodzących w europejskiej nauce historycznej w drugiej połowie XIX – w pierwszej połowie XX w.</p> <p>– Przeanalizowanie zagadnienia cyrkulacji wiedzy historycznej, koncepcji i metod historycznych na terenach Europy, w szczególności pomiędzy Polską, Rosją a krajami Europy Zachodniej.</p>
	Opis realizowanych prac	Opracowanie literatury tematu w Harvard University Libraries podczas stażu naukowego w Harvard Ukrainian Research Institute (1-23 maja 2015 r.), w Bibliotece Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Bibliotece Uniwersytetu Warszawskiego, w Bibliotece Narodowej imienia V. I. Vernadskiego w Kijowie, Bibliotece Historycznej w Kijowie, Państwowej Publicznej Bibliotece Historycznej w Moskwie, Rosyjskiej Państwowej Bibliotece w Moskwie, Bibliotece Południowego Federalnego Uniwersytetu w Rostowie nad Donem.
	Opis najważniejszych osiągnięć	<p>Zebranie materiału naukowego do przygotowania publikacji zwartych i artykułów:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Monografia <i>Историки Императорского Варшавского университета 1869-1915: просвещение, наука, политика: монография</i>, Люблин: Instytut Europy Środkowo-Wschodniej, 2014, 408 s., ISBN 978-83-60695-80-7. – 4 marca 2015 r. książka <i>Историки Императорского Варшавского университета 1869-1915: просвещение, наука, политика: монография</i> została zamieszczona na portalu czasopisma „Ab Imperio” jako książka tygodnia. – 21 maja 2015 r. w Harvard Ukrainian Research Institute odbyła się prezentacja książki <i>Историки Императорского Варшавского университета 1869-1915: просвещение, наука, политика: монография</i>. – 15 czerwca 2015 r. w Bibliotece Literatury Obcej im. M. I. Rudomino w Moskwie odbyła się prezentacja książki <i>Историки Императорского Варшавского университета 1869–1915: просвещение, наука, политика</i> (Люблин: Instytut Europy Środkowo-Wschodniej, 2014). Na prezentacji byli obecni: ambasador Rzeczypospolitej Polskiej w Moskwie Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz, dyrektor Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej Mirosław Filipowicz, a także przedstawiciele Instytutu Historii Powszechnej i Instytutu Słowianoznawstwa Rosyjskiej Akademii nauk oraz innych instytucji naukowych i uniwersytetów, m.in.: Andrej Andreew, Dmitrij Cygankow, Andrej Iserow, Siergiej Michalczenko, Ewgenij Raszkowski, Michail Robinson, Aleksej Wasiliew i in. Prezentację moderował prof. Leonid Gorizontov. – Ukazały się dwie recenzje książki: <ul style="list-style-type: none"> • Кисельова Ю., <i>Анна Баженова, Историки Императорского Варшавского университета 1869-1915: просвещение, наука, политика. Люблин: Instytut Europy Srodkowo–Wschodniej, 2014. 408 с.</i>, „Харківський історіографічний збірник”, 2015, вип. 14. • 21 października 2015 r. zamieszczono ją również na portalu „Historians”: http://historians.in.ua/index.php/en/novi-knizhki/1664-anna-bazhenova-istoriki-imperatorskogo-varshavskogo-universiteta-1869-1915-prosveshchenie-nauka-politika-lyublin-institut-europy-srodkowo-wschodniej-2014-408-c • Schiller-Walicka J., <i>Naprawdę rusyfikacja? Klio na Cesarskim Uniwersytecie Warszawskim 1869-1915? (Anna Bażenowa, Instoriki Warszawskiego Imperatorskiego Uniwersyteta 1869-1915: proswieszczenije, nauka, politika, Instytut Europy Środkowo-Wschodniej, Lublin 2014. s. 408, il.)</i>, „Przegląd Historyczny” 2015, t. CVI, zesz. 3, s. 605–614. • Kolejne recenzje znajdują się w druku. <p><u>Prace przygotowane do druku:</u></p> <p>– H. Bazhenova, <i>Książka Historycy Cesarskiego Uniwersytetu Warszawskiego: nauka i polityka.</i></p> <p><u>Artykuły w druku:</u></p> <p>– H. Bazhenova, <i>Evacuation without return: World War I and the Historians of the Warsaw Imperial University.</i> – Ukaże się w Lüneburgu.</p> <p>– A. Ю. Баженова, <i>Польские сюжеты в творчестве Н. И. Кареева: к вопросу о языковой рецепции.</i> – Ukaże się w Moskwie.</p> <p>– A. Баженова, <i>Императорский Варшавский университет в судьбах его историков (1869–1915).</i> – Ukaże się w Warszawie.</p>

	<p>– A. Ю. Баженова, <i>Варшавская историческая школа</i>. – Hasło do trzeciego tomu <i>Rosyjskiej Encyklopedii Historycznej (Российская историческая энциклопедия, 18 tomów)</i>, wydawanej przez Instytut Historii Powszechnej Rosyjskiej Akademii Nauk. – Ukaże się w Moskwie.</p> <p>– Г. Баженова, <i>Павло Миколайович Ардашев (1865–1922)</i>. – Hasło do dodatkowego tomu <i>Encyklopedii Historii Ukrainy (Енциклопедія історії України, 10 tomów)</i>, wydawanej przez Instytut Historii Narodowej Akademii Nauk Ukrainy. – Ukaże się w Kijowie.</p> <p>Dodatkowo:</p> <p>– Odbyty staż naukowy w Ukrainian Research Institute, Harvard University (1-23 maja 2015 r.).</p> <p>– Udział w „20th Annual World Convention of the Association for the Study of Nationalities”, zorganizowanym przez Harriman Institute, Columbia University (New York, 23-25 kwietnia 2015 r.). W ramach tego zjazdu zaprezentowany referat: „The First World War and Politics of Memory in Contemporary Russia and Ukraine”.</p> <p>– A. Ю. Баженова, <i>Варшава</i>. – Hasło do trzeciego tomu <i>Rosyjskiej Encyklopedii Historycznej (Российская историческая энциклопедия, 18 tomów)</i>, wydawanej przez Instytut Historii Powszechnej Rosyjskiej Akademii Nauk. – Ukaże się w Moskwie.</p>	
Wykorzystanie uzyskanych wyników	Na podstawie wywiadu z dr Hanną Bazhenovą i prof. Konstantinem Krakowskim ukazał się artykuł <i>Варшавяне-на-Дону</i> autorstwa rosyjskiej dziennikarki Anastasii Owsiannikowej (http://culture.pl/ru/article/varshavyane-na-donu).	

7.	Tytuł zadania	Ekonomia polityczna Partnerstwa Wschodniego	
	Cel badania	Celem niniejszego projektu badawczego jest analiza sposobu wdrażania i efektywność Partnerstwa Wschodniego z punktu widzenia gospodarki i polityki. W szczególności w badaniu podejmuje się pytanie, jak specyficzne kwestie gospodarcze i polityczne odbiły się na genezie i formie Partnerstwa oraz jak kształtują one obecnie Partnerstwo i jego efektywność?. Kryzys na Ukrainie dostarcza w tym kontekście bardzo aktualnego i niepokojącego materiału badawczego, wskazującego na to, że kwestie gospodarcze i partykularne interesy narodowe zachowują prymat nad zasadniczymi kwestiami, takimi jak demokracja, wolność jednostki i suwerenność. W tym kontekście autorka badania zastanawia się nad ewolucją roli Polski oraz UE w Partnerstwie Wschodnim i rozważa ich znaczenie dla procesu integracji europejskiej	
	Opis realizowanych prac	Kwerendy naukowe, spotkania międzynarodowe, stworzenie sieci kontaktów naukowych i politologicznych w Europie.	
	Opis najważniejszych osiągnięć	<p>Projekty badawcze:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2014-2016: główny wykonawca w projekcie naukowym finansowanym ze środków NCN; tytuł projektu: „European Neighbourhood Policy: (multi-level) governance, the reform process and the prospect of enhanced cooperation in the region”, Nr projektu: OPUS/HS5, No. 2013/09/B/HS5/04534. <p>Redakcja „Rocznika IEŚW”:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Visvizi, A., Stępniewski, T. (2015) (red.) <i>European Neighbourhood Policy after the Arab Spring and Russia-Ukraine hybrid war</i>, Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej 13(2015) Zeszyt 4, 190 s., ISSN 1732-1395. • Visvizi, A. & Stępniewski, T. (2016) “Shifting emphasis of the ENP: is EaP less ‘sexy’?”, [w:] Visvizi, A., Stępniewski, T. (2016) (red.) <i>European Neighbourhood Policy: the political economy of effecting change in the EU’s environment</i>, Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej, 14 (2016) ISSN 1732-1395 (<i>w druku w 2016 r.</i>). • Visvizi, A. & Stępniewski, T. (2016) “External and internal liberalization that ENP promotes as transmission belts of democratisation and political stability: success and failure revisited: the Eastern Dimension”, [w:] Visvizi, A., Stępniewski, T. (2016) (red.) <i>European Neighbourhood Policy: the political economy of effecting change in the EU’s environment</i>, Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej 14 (2016), ISSN 1732-1395 (<i>w druku w 2016 r.</i>). 	

		<p>Inne publikacje pośrednio związane z ww. tematem badawczym:</p> <p><u>Periodyki:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tokarski, P. & Visvizi, A. (2015) 'Poland's winding road to the Euro area: from cost-benefit analysis to risk aversion', <i>The Polish Quarterly of International Affairs</i>, 3/2015: 65-84. ISSN 1230-4999 2. Visvizi, A. (2015) 'Niebezpieczne związki, czyli Niemcy i Grecja w dobie kryzysu' (Dangerous liaisons, i.e. Germany and Greece in Times of Crisis), <i>Biuletyn Niemiecki (BN) (the German Bulletin)</i>, No. 58 http://fwpn.org.pl/assets/Publikacje/Biuletyn_Niemiecki2015/Biuletyn_Niemiecki_58.pdf <p><u>Publikacje zbiorowe:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Visvizi, A. (2016) 'Konstrukttywizm a kryzys w Grecji: deficyt, Trojka i społeczna konstrukcja rzeczywistości', (Constructivism & the Greek crisis: the deficit, the Troika and the social construction of reality) [w:] Czaputowicz, J. (red.) <i>Przydatność konstrukttywizmu w wyjaśnieniu integracji europejskiej (The value of constructivism in explaining European integration)</i>, Warszawa: UW, s. 33-51. 2. Visvizi, A. (2015) 'Education, (the production of) knowledge and progress in context of the global public goods debate', [w:] Latoszek, E. et al. (eds) <i>Facing the Challenges in European Union: Re-thinking EU Education and Research for Smart and Inclusive Growth</i>, Warsaw/Brussels, pp. 661-674, ISBN: 978-83-8017-063-6, available on-line: http://conference-euinteg2015.pcsa.edu.pl/sites/default/files/Euinteg.pdf%20FINAL.pdf 3. Visvizi, A. (2015) 'Safety, risk, governance and the Eurozone crisis: rethinking the conceptual merits of 'global safety governance'', [w:] Kłosińska-Dąbrowska, P. (ed.) <i>Essays on Global Safety Governance: Challenges and Solutions</i>, Warsaw: Centre for Europe, University of Warsaw, ASPRA-JR, 2015, pp. 21-39. ISBN: 83-89547-24-4 4. Visvizi, A. (2015) 'From Grexit to Grecovery: The Paradox of the Troika's Engagement with GreeceThe Effects of the Eurozone Sovereign Debt Crisis', [w:] Schweiger, Ch., Magone, J. (eds) <i>Differentiated Integration between the Centre and the New Peripheries of the EU</i>, London and New York: Routledge, ISBN 978-1138851092 	
	Wykorzystanie uzyskanych wyników	Na poziomie efektów praktycznych badania planuje się, że jego wyniki zaprezentowane zostaną ośrodkom opiniotwórczym w Polsce.	

8.	Tytuł zadania	Państwo moskiewskie i Rosja a Rzeczpospolita XVI-XVIII wiek: dialog i konfrontacja różnych tradycji interpretacyjnych	
	Cel badania	<ul style="list-style-type: none"> - stworzenie płaszczyzny dialogu polskich i rosyjskich środowisk naukowych w zakresie wypracowania wspólnych mechanizmów oceny przeszłości, uwzględniających punkty widzenia obu stron, - zbudowanie zintegrowanej wizji historii stosunków polsko-rosyjskich w okresie wczesno nowożytnym, - zdefiniowanie obszarów porozumienia i konfliktu w postrzeganiu historii stosunków polsko-rosyjskich na przestrzeni dziejów oraz wypracowanie sposobów wzajemnego poznania i zrozumienia przeszłości przy zachowaniu ewentualnego odmiennego do niej podejścia. 	
	Opis realizowanych prac	<ul style="list-style-type: none"> - kwerendy naukowe i archiwalne, - spotkania eksperckie, międzynarodowe spotkania historyków z Polski i z Rosji, - spotkania i warsztaty dla nauczycieli z Polski i z Rosji, wymiana doświadczeń z pracy nauczycielskiej, wymiana konspektów nauczania historii w szkołach w Polsce i w Rosji, 	

		- wykłady otwarte rosyjskich historyków Polsce i polskich w Rosji.
Opis najważniejszych osiągnięć		- przygotowanie projektu modułu tomu poświęconego polsko-rosyjskim relacjom kulturalnym XVI – XVIII w. (przesłany do współautora prof. Huberta Łaskiewicza) – w ramach projektu „Polska-Rosja: czy fatalizm wrogości? O nowe ujęcie historii”, UMO – 2012/06/M/HS3/00274, - referat: Vasiliev A., „Historiografia jako forma pamięci kulturowej i jej rola w procesie kształtowania się narodów (Europa Środkowa i Wschodnia)”// Okrągły stół „Tożsamość narodowa i fenomen pamięci historycznej”, Instytut Historii Powszechnej Rosyjskiej Akademii Nauk, - Vasiliev A., Традиция и культурная память в контексте социальных инноваций / Человек и культура. — 2015. — № 1. — Стр. 72-91. DOI: 10.7256/2409-8744.2015.1.14767. URL: http://e-notabene.ru/ca/article_14767.html (w języku rosyjskim), - Leskinen M., Ewolucja poglądów na temat Polaków w społeczeństwie rosyjskim XVI – XVIII wieku (na podstawie materiałów współczesnej historiografii rosyjskiej), Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej, Rok 13 (2015), z. 1, ss 11-26, - recenzja: Filipowicz M., H��l��ne Carr��re d’Encausse, Eurazjatyckie imperium. Historia Imperium Rosyjskiego od 1552 do dzisiaj, przeł. Krystyna Antkowiak, redakcja naukowa i wprowadzenie Hubert Łaskiewicz, Wydawnictwo Marek Derewiecki, Kęty 2014, w: Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej, Rok 13 (2015), z. 1, ss 201 – 208.
Wykorzystanie uzyskanych wyników		- wyniki badań wykorzystywane są w badaniach naukowych i historycznych, prezentowane są w czasie konferencji naukowych i spotkaniach międzynarodowych polsko-rosyjskich (szczególnie w realizacji projektu „Polska-Rosja: czy fatalizm wrogości? O nowe ujęcie historii”), - wyniki badań są wykorzystywane w przygotowywanym obecnie do druku tomie poświęconym stosunkom polsko-rosyjskim w XVI-XVIII wieku w ramach projektu „Polska-Rosja: czy fatalizm wrogości? O nowe ujęcie historii”, UMO – 2012/06/M/HS3/00274, jak również w pomocach naukowych i dydaktycznych dla nauczycieli historii w szkołach w Polsce i Rosji (wytyczne dla nauczycie, konspekty lekcji).

RESTRUKTURYZACJA

9.	Tytuł zadania	Polityka religijna Federacji Rosyjskiej – teoria i praktyka
	Cel badania	Czynnik religijny odgrywa większe znaczenie w państwach, w których religia jest istotnym składnikiem kultury narodowej (etnicznej). Czynnik religijny staje się zagrożeniem, gdy mniejszość narodowo-etniczna w walce o swoje prawa (autonomię, separację) wykorzystuje religię jako element odróżniający ją od dominującej kultury. Religia przestaje być synonimem wiary i traktowana jest jako instrument w działaniu politycznym. Dlatego w niektórych państwach pełni znacznie większą rolę jako instrument polityczny niż w innych. Przykładem państwa, w którym polityka religijna jest ważną sferą działalności państwowej, jest Federacja Rosyjska, dlatego to zagadnienie zostało objęte przedmiotem niniejszych badań. Celem analizy jest polityka religijna Federacji Rosyjskiej nie tylko ze względu na wagę religii prawosławnej w kulturze i tradycji rosyjskiej, ale również ze względu na wielokulturowość i wielowyznaniowość społeczeństwa rosyjskiego, a także wzrost aktywności islamskich fundamentalistów oraz ich powiązanie z terroryzmem. Znacząca pozycja religii we współczesnym państwie rosyjskim znalazła potwierdzenie także we wstępie do Konstytucji Federacji Rosyjskiej.
	Opis realizowanych prac	Przedmiotem realizowanych prac badawczych jest polityka religijna Federacji Rosyjskiej. Praca obejmowała: 1) analizę polityki religijnej Federacji Rosyjskiej w ujęciu historycznym (po 1991 r.); 2) charakterystykę najważniejszych grup religijnych; 3) kierunki polityki religijnej Federacji Rosyjskiej w kontekście współczesnych wyzwań (relacje z Cerkwią prawosławną, przedstawicielami wyznawców islamu i gmin żydowskich). 1. W czasie prezydentury Borysa Jelcyna Rosyjska Cerkiew Prawosławna (w odróżnieniu od innych Cerkwi) cieszyła się szczególnym traktowaniem przez państwo. W stosunku do islamu, ortodoksyjnego hinduizmu i buddyzmu władza wykazywała „życzliwy neutralizm”. Nawiązanie szerszej współpracy państwa z organizacjami muzułmańskimi utrudniało jednak duże rozdrobnienie muzułmanów i wiele centrów religijnych w Rosji. W najgorszej sytuacji pod tym względem znajdowały się nowe ruchy religijne i inne organizacje religijne, których gwałtowny rozwój przypada na

		<p>koniec lat 80. i lata 90. XX wieku, a które nie stanowiły istotnych podmiotów w relacjach z Kremlen.</p> <p>2. Najliczniejszą grupę wyznawców stanowią prawosławni. Z tego powodu, mimo formalnego rozdziału państwa i Cerkwi, rości sobie ona prawa, by uczestniczyć w życiu publicznym i decydować o najważniejszych sprawach w państwie. Muzułmanie w Rosji nie stanowią spójnej grupy, gdyż różni ich praktyka religijna oraz preferencje polityczne. Tworzą grupy, reprezentujące sufistów, wahabitów oraz tak zwanych euroislamistów Tatarstanu. Nie wszystkie wykazują stosunek antypaństwowy i są skłonne do politycznej mobilizacji. Muzułmanie w Rosji identyfikują się nie tylko jako obywatele Federacji Rosyjskiej, lecz również jako członkowie narodu, mniejszości narodowej, regionu, grupy społecznej, klasy, klanu itp. Identyfikacja obywatela jest więc jedną z wielu identyfikacji tworzących tożsamość i podstawy przekonań politycznych. Analizą zostały objęte również inne grupy wyznawców: katolicy, protestanci, staroobrzędowcy, baptyści, buddyści i wyznawcy judaizmu.</p> <p>3. Putin wielokrotnie podkreślał, że państwo rosyjskie zawdzięcza swoje istnienie Cerkwi prawosławnej, od której otrzymało najważniejsze wartości rosyjskie: religię i kulturę. Odwoływanie się do uczuć religijnych jest stałym elementem retoryki Putina. W celu realizacji własnej polityki posługuje się ideą i symboliką narodową, gdyż dla większości społeczeństwa prawosławie stanowi jeden z najważniejszych elementów ich tożsamości grupowej i indywidualnej.</p> <p>W ostatnich latach obserwuje się wzrost zainteresowania Kremla rosyjskim islamem, co jest tłumaczone jako realizacja potrzeb religijnych wielonarodowego społeczeństwa rosyjskiego. W 2003 r. podczas spotkania w Malezji Putin określił Rosję jako „potęgę Islamu”, a dwa lata później Rosja przystąpiła do Organizacji Konferencji Islamskiej w charakterze obserwatora. Jednym z federalnych projektów „ucywilizowania” islamu w Rosji jest tzw. <i>russkij islam</i>, będący odpowiedzią Moskwy na odrodzenie religii muzułmańskiej na świecie, także w Rosji. Jego zasadniczym celem jest włączenie islamu w przestrzeń kultury rosyjskiej i języka na zasadach odpowiadających potrzebom społeczeństwa rosyjskiego.</p> <p>Równoległe nawiązano kontakty ze wspólnotą żydowską. Działania te miały szczególny charakter, gdyż antysemityzm jest typowy dla nacjonalizmu w Rosji. Putin jako pierwszy z polityków po 1991 r. publicznie spotkał się z przedstawicielami rabinatu w Rosji oraz potępił antysemityzm i holokaust.</p>	
	Opis najważniejszych osiągnięć	<p>1. Radykalizacja islamu staje się poważnym wyzwaniem dla bezpieczeństwa państwa, tym bardziej że jego rozprzestrzenianie z Północnego Kaukazu na inne obszary Federacji Rosyjskiej powoduje jego transgraniczny charakter. Władze rosyjskie określają islam jednym z najpoważniejszych zagrożeń integralności i stabilności państwa od momentu upadku ZSRR. Zjawisko to zostało określone jako „islamizacja Rosji” i wraz z informacją o zmniejszaniu się liczby Rosjan etnicznych, budzi strach wśród większości mieszkańców Federacji Rosyjskiej.</p> <p>2. W okresie prezydentury Putina wzrosła polityczna mobilizacja muzułmanów, wykazująca charakter opozycyjny i antypaństwowy. Wyznawców islamu zaczęto utożsamiać z terrorystami i uznano ich za zagrażających spójności państwa rosyjskiego. Czynnikiem wzmacniającym jedność społeczeństwa i tradycyjnie uznanym za rosyjski stało się prawosławie.</p> <p>3. Warto również zwrócić uwagę na nawiązanie relacji z gminami żydowskimi w Rosji, zapoczątkowanych przez W. Putina. Dzięki tym oficjalnym ociepleniom stosunków Federacja Rosyjska chce być postrzegana jako państwo tolerancyjne, wielowyznaniowe i wielokulturowe.</p>	
	Wykorzystanie uzyskanych wyników	Niniejsze badania zostały prezentowane w czasie konferencji naukowych oraz wykorzystane w pogłębionych analizach dotyczących polityki Federacji Rosyjskiej. Temat ten jest niezwykle istotny z punktu widzenia uwarunkowań polityki zagranicznej i wewnętrznej Federacji, a także dla zrozumienia zjawisk zachodzących w tym państwie.	
10.	Tytuł zadania	Bałkany jako pogranicze kulturowe między tradycjami europejskimi i dziedzictwem osmańskim	
	Cel badania	Celem badania jest odpowiedź na pytanie, gdzie na geopolitycznej osi Wschód–Zachód umiejscowić można bałkańskie państwa i społeczeństwa. W jaki sposób wpływ Wiednia, Moskwy i Petersburga czy Istambułu wpłynął na kształtowanie się tożsamości narodowych i państwowości.	

Opis realizowanych prac		Prace zostały zrealizowane w ramach dwóch równolegle prowadzonych prac badawczych. Obydwie przeprowadzone zostały częściowo na Bałkanach w ramach stażu badawczego w Centrum Studiów Zaawansowanych na Uniwersytecie w Rijece. Ta część badań obejmowała zbieranie materiałów oraz wstępną prezentację osiągnięć na konferencjach, seminariach itp. Druga część prac przeprowadzona została w Polsce. Została ona poświęcona pisaniu i redakcji tekstów trzech artykułów naukowych.
Opis najważniejszych osiągnięć		Opublikowany został jeden artykuł: '2014 Crisis in Ukraine. Perspectives, Reflections, International Reverberations'. ©First Publication: Gliwice 2015 ISBN 978-83-939141-7-3 Publishing house: ASLAN, Poland, Gliwice 2015 'Before the Curtain Falls in the Balkans. The Ukrainian Crisis from the Peripheral Perspective', J. Muś, 2015 (0,5 arkusza wydawniczego). Dostępne na stronie: http://4treaty.com/politics_government/2014_crisis_in_ukraine_perspectives_reflections_international_reverberations_24785.html Tekst drugiego artykułu „EU enlargement as process of peripherisation” ukaże się w nadchodzącym wydaniu <i>Političke Perspektive</i> (Beograd-Zagreb). Tekst trzeciego artykułu „Nationalism in pre-industrial society. Economy and nationalism in Habsburg Hungary and Ottoman Bosnia and Herzegovina” została już przygotowana, ale termin oraz miejsce publikacji nie są jeszcze znane.
Wykorzystanie uzyskanych wyników		Ostatni z przedstawionych powyżej tekstów oraz artykuł, który ukaże się wkrótce w <i>Političke Perspektive</i> , stanowią podstawę do przygotowania dwóch monografii, z których jedna będzie stanowiła podstawę habilitacji.

11.	Tytuł zadania	Konflikty i sojusze współczesnej Europy Środkowo-Wschodniej: koncepcje polityczne i więzi społeczne
	Cel badania	Europa Środkowo-Wschodnia pozostaje przedmiotem kontestacji, krytyki i często niezrozumienia przez aktorów trzecich, podczas gdy kraje zgłaszające swą gospodarczą, kulturową i polityczną przynależność do tego obszaru często nie są w stanie wypracować optymalnych, tj. przynoszących obopólne korzyści, sposobów współpracy. Grupa Wyszehradzka stanowi dobry przykład tego, że współpraca i sojusze są możliwe i że istnieją przesłanki do rozwoju tej współpracy. Konflikt w Ukrainie, kryzys migracyjny, jak również pogłębiające się zróżnicowanie procesu integracji europejskiej sprawiają, że kraje Europy Środkowo-Wschodniej po raz kolejny stoją wobec konieczności redefinicji hierarchii celów polityki zagranicznej (w tym gospodarczej) i społecznej. W tej perspektywie empirycznej celem niniejszego badania jest zatem ukazanie wyłaniających się konfliktów i sojuszy, które kształtują Europę Środkowo-Wschodnią oraz refleksja nad ich wpływem na koncepcje polityczne i więzi społeczne w tej części Europy.
	Opis realizowanych prac	Kwerenda biblioteczna, w tym w New York University; wywiady z ekspertami: New York University, Carnegie Council on Ethics in International Affairs; uczestnictwo w konferencjach, np. StratcomCoe Riga 'Perceptions Matter', sierpień 2015 r.
	Opis najważniejszych osiągnięć	<u>Publikacje:</u> Visvizi, A. (2015) 'Slovenia's Role in the V4: a view from Poland', <i>European Perspectives</i> , 7(13): 87-113, October 2015. Tokarski, P. & Visvizi, A. (2015) 'Poland's winding road to the Euro area: from cost-benefit analysis to risk aversion', <i>The Polish Quarterly of International Affairs</i> , 3/2015: 65-84. ISSN 1230-4999 Stępniewski, T. (2015) The Place of Central Asia in Poland's Foreign Policy, <i>Roczniki Nauk Społecznych</i> , tom 7(43), numer 1 – 2015. Stępniewski, T. (2015) The EU's Eastern Partnership and the way forward after Riga, <i>International Issues & Slovak Foreign Policy Affairs</i> , Vol. XXIV, No. 1–2, 2015, pp. 17-27. M.Filipowicz, R.Kamuntavičius (2015) (red.) <i>Polska – Litwa: stare i nowe problemy / Lietuva – Lenkija: senos ir naujos problemos</i> , Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej 13(3). <u>Prezentacja podczas konferencji:</u> <ul style="list-style-type: none"> A.Visvizi (04.2015) – NATO StratCom seminarium pod tytułem: <i>Russia's Information Activities in the Context of Hybrid Warfare Against</i>

		Ukraine, Riga, April 16-17, 2015; Tytuł prezentacji: Rethinking the Polish experience in countering Russia's influence activities	
	Wykorzystanie uzyskanych wyników	<ul style="list-style-type: none"> A.Kuczyńska-Zonik (11.2015) – międzynarodowa konferencja „Historical memory of the Central European communism”, Praga, Tytuł prezentacji: „The contemporary value of the Soviet monuments in East Central Europe”. Przygotowanie konspektów wystąpień oraz publikacji; ekspertyzy dla zainteresowanych osób i instytucji, wykorzystanie w dydaktyce	
12.	Tytuł zadania	Węgry i Węgrzy wobec Unii Europejskiej i Europy Środkowej	
	Cel badania	Generalnym celem badań jest poznawanie charakteru zbieranej na Węgrzech wiedzy o otaczającym kraju regionie. Regiony historyczne, geopolityczne czy kulturowe są częścią tożsamości narodów od czasu, gdy przyjęto, że Europa składa się z różnych części. W związku z tym przynajmniej od XIX wieku w świadomości z całą pewnością istnieją różnice, które rozdzielają Europę na co najmniej dwie części. W XX wieku pojawiały się również definicje i próby uzasadnienia sytuacji regionów. Zróżnicowanie regionalne bywały wykorzystywane przez propagandę władz totalitarnych jako instrumentem, który miał ukazać podobieństwa (Europa Wschodnia) czy też korzyści wynikające ze współpracy (Europa Środkowa) bądź też stanowić symbol zagrożenia (Mitteleuropa). Były też punktem wyjścia debat nad przeszłością i dyskursów nad przyszłością.	
	Opis realizowanych prac	W pierwszej kolejności realizowany jest opis prac historycznych, które formułowały węgierskie poglądy na temat miejsca kraju w Europie (chodzi o węgierską debatę nad regionami historycznymi). Równie ważne są powstałe w ślad za nimi geopolityczne prace opozycjonistów, zwłaszcza z lat 80., dotyczące kwestii, w jaki sposób kraj miałby budować współpracę z okolicznymi krajami (czyli węgierski dyskurs Europy Środkowej).	
	Opis najważniejszych osiągnięć	Węgierska polityka po transformacji ustrojowej jest tradycyjnie dwubiegunowa. Jeden prąd przynajmniej w retoryce jest bardziej skupiony na narodowych i regionalnych priorytetach. Drugi natomiast, także przynajmniej w swojej retoryce, skupia się na ogólnoeuropejskich wartościach. Te retoryki i zachowania wynikają z dwóch typów spojrzeń na miejsce Węgier na mapie świata i Europy. Prace (pt. Debata węgierskich historyków o historycznych regionach Europy oraz Węgierski dyskurs nad Europą Środkową w latach 1980) nad regionami dążą do połączenia tego rodzaju geopolityczne myślenia ze swoimi historycznymi przesłankami <u>dając</u> w miarę możliwości jak <u>szeroki</u> obraz.	
	Wykorzystanie uzyskanych wyników	Informacje mają służyć zrozumieniu węgierskiej rzeczywistości poprzez poznanie warunków formujących i wobec tego zmiany na węgierskiej świadomości własnej pozycji. <u>Z</u> węgierskiej strony debata regionów historycznych i zwłaszcza dyskurs środkowoeuropejski są przesłankami idei współpracy wyszehradzkiej, (która stała się synonimem krajów Europy Środkowej), oraz idei włączenia się do Unii Europejskiej.	
13.	Tytuł zadania	Mołdawia-Naddniestrze jako czynnik stabilizacji/destabilizacji w Europie	
	Cel badania	Kwestia Nadniestrza od lat stanowi jeden z wielu punktów zapalnych w relacjach między krajami UE a Federacją Rosyjską. Plany rozszerzenia DFCTA między UE a Mołdową na obszar separatystycznego Nadniestrza stanowią w tym kontekście bardzo jasną deklarację stanowiska UE z jednej strony w kwestii przynależności Nadniestrza, a z drugiej strony – celów strategicznych UE w regionie. W innym ujęciu analiza wydarzeń dotyczących Nadniestrza nie może ominąć ‘czynnika’ konfliktu w Ukrainie. Z tej perspektywy, biorąc pod uwagę niejednoznaczne stanowisko państw członkowskich UE wobec wydarzeń w Ukrainie, ‘karta nadniestrzańska’ traci swój jednoznaczny wymiar. Celem niniejszego badania jest analiza tego zagadnienia, w szczególności z punktu widzenia stabilizacji i destabilizacji w Europie.	
	Opis realizowanych prac	Kwerenda biblioteczna, w tym na Harvard University (HURI); wywiady z ekspertami: Harvard University; uczestnictwo w konferencjach.	
	Opis najważniejszych	<u>Publikacje:</u>	

osiągnięć	<p>Stępniewski, T. (2015) 'ENP or ENPs? The curious web of the European Neighbourhood Policy: the Southern and Eastern Dimensions revisited', Yearbook of the Institute of East-Central Europe, 13(4): 29-35.</p> <p>Visvizi, A., Stępniewski, T. (2015) (red.) 'European Neighbourhood Policy after the Arab Spring and Russia-Ukraine hybrid war', Yearbook of the Institute of East-Central Europe, 13(4).</p> <p><u>Udział w konferencjach i panelach eksperckich:</u></p> <p>Dr Marek Radziwon „Rosja w Eurazji. Łabędzi śpiew czy powrót do wielkiej gry? Wnioski dla Polski”, dyskusja panelowa zorganizowana przez Uniwersytet Warszawski, Studium Europy Wschodniej UW, Kolegium Europy Wschodniej we Wrocławiu i demosEUROPA Centrum Strategii Europejskiej.</p>
Wykorzystanie uzyskanych wyników	<ul style="list-style-type: none"> • Przygotowanie konspektów wystąpień oraz publikacji; ekspertyzy dla zainteresowanych osób i instytucji, wykorzystanie w dydaktyce. • Wykorzystanie przypadku Nadniestrza w trakcie seminarium naukowego zorganizowanego przez dr A. Visvizi i dr A. Kuczyńską-Zonik pt. „Bezpieczeństwo informacyjne w Europie Środkowo-Wschodniej”, 27.11.2015 r.

Konferencje, seminaria, spotkania naukowe organizowane przez IEŚW oraz udział pracowników Instytutu na konferencjach organizowanych przez inne instytucje

---

14 stycznia – odbyło się pierwsze posiedzenie Pracowni Naukowej IEŚW w poszerzonym o nowych pracowników składzie. Dr Marek Radziwon przedstawił koncepcję swej rozprawy habilitacyjnej poświęconej dziejom ruchu dysydenckiego w ZSRR.

22 lutego – prof. Jerzy Kłoczowski został uhonorowany nagrodą Angelus 2014 w kategorii Dzieło życia. X Jubileuszowa Gala Nagrody Angelus 2014 odbyła się w Galerii Malarstwa Polskiego Muzeum Lubelskiego.

26 lutego – prof. Aleksiej Wasiliew został odznaczony odznaką honorową Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Zasłużony dla Kultury Polskiej”. Ceremonia wręczenia odbyła się 10 marca w Ambasadzie RP w Moskwie.

27 lutego – ukazała się monografia dr Hanny Bazhenovej o środowisku historyków Cesarskiego Uniwersytetu Warszawskiego: *Историки Императорского Варшавского университета 1869-1915: просвещение, наука, политика*, монография, IEŚW, Люблин 2014, 408 s.

4 marca – publikacja dr Hanny Bazhenovej pt. *Историки Императорского Варшавского университета 1869-1915: просвещение, наука, политика* została zamieszczona na portalu czasopisma „Ab Imperio” jako książka tygodnia.

20 marca – w CAS RIJEKA dr Jan Muś poprowadził seminarium naukowe na temat gospodarczych czynników w teorii nacjonalizmu.

24 marca – na Wydziale Ekonomii Uniwersytetu w Rijece dr Jan Muś wygłosił wykład pt. „Polska w UE – implikacje dla Chorwacji”.

27 marca – dr Jan Muś odbył wizytę studyjną w Węgierskiej Akademii Nauk.

14 kwietnia – odbyło się kolejne posiedzenie Pracowni Naukowej IEŚW, na które wystąpienia przygotowali dr Anna Visvizi oraz mgr Zsolt Nádai.

18 kwietnia – w edycji Nagrody Stowarzyszenia Wydawców Katolickich FENIKS za 2015 rok w kategorii Nauki Kościelne wyróżnienie uzyskała wydana przez IEŚW książka autorstwa Andrzeja Gila i Ihora Skoczylasa pt. *Kościół wschodnie w państwie polsko-litewskim w procesie przemian i adaptacji: metropolia kijowska w latach 1458-1795* (Lublin–Lwów 2014). Z opinii: „Przygotowana z największą starannością warsztatową publikacja będąca monografią metropolii kijowskiej, która stała się źródłem rzadkiej sposobności poznania historii kościołów obrządków wschodnich, a w największej obrzędki bizantyńskiego, aktywnych na obszarze dawnej Rzeczypospolitej. Z uwagi na swój zasób faktograficzny i źródłowy jest bezcennym narzędziem poznania historycznego”.

20 kwietnia – odbyło się zebranie Zarządu Towarzystwa Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej. Głównym zadaniem było wyznaczenie terminu i przygotowanie Walnego Zebrania Zarządu Towarzystwa Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej.

23-25 kwietnia – dr Hanna Bazhenova przebywała w Nowym Jorku na 20th Annual World Convention of the Association for the Study of Nationalities, zorganizowanym przez Harriman Institute, Columbia University. W ramach tego zjazdu dr Hanna Bazhenova zaprezentowała referat pt. „The First World War and Politics of Memory in Contemporary Russia and Ukraine”.

24 kwietnia – w lubelskim Teatrze Starym odbyła się prezentacja książki Michała Hellera pt. *„Maszyna i śrubki. Jak hartował się człowiek sowiecki”. W kręgu paryskiej Kultury*. W debacie współorganizowanej przez Prezydenta Miasta Lublin, dominikańską Fundację Ponad Granicami, Instytut Książki i IEŚW wzięł udział dr Marek Radziwon.

24 kwietnia – dr Marek Radziwon został wybrany przez Radę Naukową IEŚW na elektora reprezentującego Instytut na XXIV Forum Sprawozdawczym Instytutów Badawczych, które odbyło się w dniach 22-23 czerwca.

27-28 kwietnia – dr Jan Muś odbył wizytę studyjną w Sarajewie.

27 kwietnia – w dodatku do „Gazety Wyborczej” Ale Historia. Tygodnik Historyczny nr 17 z 27 kwietnia 2015 r. ukazała się recenzja Mirosława Czecha na temat publikacji autorstwa profesorów Andrzeja Gila i Ihora Skoczylasa, wydanej przez IEŚW (*Kościół Wschodnie w państwie polsko-litewskim w procesie przemian i adaptacji: metropolia kijowska w latach 1458-1795*, Lublin–Lwów 2014). Z recenzji: „Moim zdaniem to najpełniejsza monografia tytułowego zagadnienia oraz jedna z najważniejszych książek o dziedzictwie Rzeczypospolitej Obojga Narodów”.

27 kwietnia – w Bibliotece Literatury Obcej im. M. I. Rudomino w Moskwie odbyła się dyskusja zatytułowana „Sposoby kształtowania historycznego dialogu między Niemcami, Polską a Rosją w XX i XXI wieku”, w której udział wzięli ambasadorowie Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Federalnej Niemiec – Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz i Rüdiger von Fritsch, specjalny przedstawiciel prezydenta Federacji Rosyjskiej ds. międzynarodowej współpracy kulturowej – Michaił Szwydkoj, oraz rosyjscy i zagraniczni naukowcy, dziennikarze, działacze społeczni. Dyskusję prowadził pracownik naukowy IEŚW dr Aleksiej Wasiliew.

29 kwietnia – w Instytucie Filologii Słowiańskiej KUL dr Marek Radziwon wygłosił wykład pt. „Rewizjoniści i Adwentyści. Kilka uwag o obliczach ideowych ruchu dysydenckiego w ZSRR”. Spotkanie odbyło się w ramach cyklu „Inna Rosja. Język rosyjskiej tradycji narodowej w perspektywie kulturowej, literackiej, religijnej i społecznej”, którego organizatorem jest Katedra Literatury Rosyjskiej IFS KUL.

1-23 maja – dr Hanna Bazhenova odbyła staż naukowy w Ukrainian Research Institute, Harvard University.

4-6 maja – dr Jan Muś odbył wizytę studyjną w Skopje.

10 maja – 10 czerwca – Kinga Hodór i Vitalii Makhneta, studenci Europeistyki KUL, odbywali praktyki zawodowe w IEŚW.

11 maja – w Instytucie Rusycystyki Uniwersytetu Warszawskiego prof. Aleksiej Wasiljew wygłosił wykład dla studentów na temat upamiętnienia Wielkiej Wojny Ojczyźnianej w radzieckiej i rosyjskiej kulturze.

14-15 maja – dr Anna Visvizi uczestniczyła w międzynarodowej konferencji naukowej PECSA pt. „Facing the Challenges in European Union: Re-thinking EU Education and Research for Smart and Inclusive Growth – Eulnteg”, która odbyła się w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie. Dr Visvizi wygłosiła prezentację „Education, the production of knowledge, and progress in context of the global public goods debate”.

21 maja – w Harvard Ukrainian Research Institute odbyła się prezentacja książki dr Hanny Bazhenovej *История Императорского Варшавского университета 1869-1915: просвещение, наука, политика* (IEŚW, Люблин 2014).

28-29 maja – dr Jan Muś współorganizował i moderował jeden z paneli zorganizowanej w Lublinie konferencji pt. „Zmiany w percepcji transformacji roku 1989”.

2 czerwca – dr Jan Muś uczestniczył jako prelegent w seminarium naukowym zorganizowanym w Centrum Studiów Europy Południowo-Wschodniej w Grazu.

4 czerwca – dr Jan Muś współorganizował i uczestniczył w seminarium „Across the national borders: Making and remaking the multicultural adriatic area”, które odbyło się w Rijece.

5 czerwca – dr Jan Muś wziął udział w konferencji „Decade after the EU ‘big bang’ enlargement: future perspectives of the enlargement process”, zorganizowanej przez Uniwersytet w Zagrzebiu, podczas której wygłosił odczyt pt. „Doświadczenia Polski dla procesu rozszerzenia UE o Bałkany”.

10 czerwca – na Wydziale Prawa i Administracji UMCS w Lublinie odbyła się uroczysta promocja doktorska dr Aleksandry Kuczyńskiej-Zonik.

10 czerwca – prof. Aleksiej Wasiliew uczestniczył w obradach okrągłego stołu pt. „Tożsamość narodowa i fenomen pamięci historycznej”, które miały miejsce w Instytucie Historii Powszechnej Rosyjskiej Akademii Nauk. Wygłosił również referat „Historiografia jako forma pamięci kulturowej i jej rola w procesie kształtowania się narodów (Europa Środkowa i Wschodnia)”.

11 czerwca – odbyło się Walne Zebranie Członków Towarzystwa Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej, podczas którego został wybrany nowy Zarząd Towarzystwa w następującym składzie: prof. Hubert Łaskiewicz (prezes), prof. dr hab. Małgorzata Willaume, prof. dr hab. Iwona Hofman, prof. dr hab. Wiesław Kamiński, prof. Henryk Gapski, dr Zbigniew Piłat (sekretarz). W skład Komisji Rewizyjnej weszli: prof. Marek Wierzbiński (przewodniczący), prof. Arkadiusz Stasiak, prof. Andrzej Gil. Na wniosek Zarządu Towarzystwa prof. dr Jerzy Kłoczowski otrzymał funkcję prezesa honorowego Towarzystwa Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej. Członkowie Walnego Zebrania Zarządu ustalili zakres prac na najbliższą kadencję.

15 czerwca – w „The Polish Quarterly of International Affairs”, nr 1/2015, ukazał się artykuł dra Jana Musia pt. *Turkey Faces the Balkans: Areas of Possible Cooperation with Poland*.

15 czerwca – prof. Aleksiej Wasiliew uczestniczył w obradach międzynarodowej konferencji projektu „Radziecki dyskurs w kulturze współczesnej” na temat „Lata 90.: czy koniec radzieckiego dyskursu?”, zorganizowanej przez Rosyjską Szkołę Antropologiczną Rosyjskiego Państwowego Uniwersytetu Humanistycznego w Moskwie we współpracy z Instytutem Literatury im. Tarasa Szewczenki Narodowej Akademii Nauk Ukrainy. W ramach wydarzenia zaprezentował wykład pt. „Postkomunistyczne transformacje i specyfika pamięci w Europie Środkowej i Wschodniej”.

15 czerwca – w Bibliotece Literatury Obcej im. M. I. Rudomino w Moskwie odbyła się prezentacja książki *История Императорского Варшавского университета 1869–1915: просвещение, наука, политика* (Люблин 2014). Na prezentacji byli obecni: ambasador Rzeczypospolitej Polskiej w Moskwie Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz, dyrektor Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej Mirosław

Filipowicz, a także przedstawiciele Instytutu Historii Powszechnej i Instytutu Słowianoznawstwa Rosyjskiej Akademii Nauk oraz innych instytucji naukowych i uniwersytetów, m.in.: Andrej Andreew, Dmitrij Cygankow, Andrej Iserow, Siergiej Michalczenko, Ewgenij Raszkowski, Michail Robinson, Aleksiej Wasiliew i in. Prezentację moderował prof. Leonid Gorizontow.

18-19 czerwca – dr Aleksandra Kuczyńska-Zonik uczestniczyła w międzynarodowym Kongresie Integracyjnym „Drogi i bezdroża integracji cudzoziemców”, który odbył się w Centrum Kultury w Lublinie.

19 czerwca – mgr Zsolt Náday wziął udział w konferencji pt. „Nowy wielki słownik polsko-węgierski? Jeśli tak, to dlaczego i jak?”, poświęconej idei stworzenia nowego wielkiego słownika polsko-węgierskiego, podczas której wygłosił referat pt. „Alternatywne możliwości przygotowania przyszłego słownika polsko-węgierskiego”. Konferencja odbyła się w Instytucie Polskim w Budapeszcie i zgromadziła znanych w środowiskach polsko-węgierskich językoznawców i leksykografów oraz przedstawicieli wydawnictw akademickich (PWN, Wyd. Węgierskiej Akademii Nauk). Wygłaszane referaty prezentowały różne pomysły i perspektywy napisania kolejnego wielkiego słownika polsko-węgierskiego/węgiersko-polskiego.

23 czerwca – w czasopiśmie naukowym Sopotkiej Szkoły Wyższej „Przestrzeń Ekonomia Społeczeństwo”, nr 6/II/2014, ukazał się artykuł dr Aleksandry Kuczyńskiej-Zonik pt. *Źródła popularności Władimira Putina* (s. 39-53).

23 czerwca – ukazała się nowa książka w języku rosyjskim pod redakcją naukową prof. Zigmunda Stankiewicza, dra hab. Tomasza Stępniewskiego i dra Andrzeja Szabaciuka pt. *Bezpieczeństwo przestrzeni postsowieckiej. Nowe wyzwania i zagrożenia*. Pełny opis: *Безопасность постсоветского пространства: новые вызовы и угрозы*, red. Зигмунд Станкевич, Томаш Стемпневски, Анджей Шабациук, Люблин–Москва 2014, ss. 463. [Security of the Post-Soviet Region: New Challenges and Threats, ed. Zigmund Stankiewicz, Tomasz Stępniewski, Andrzej Szabaciuk, Lublin–Moscow 2014, pp. 463].

25 czerwca – na zaproszenie German Marshall Fund dr Anna Visvizi była głównym prelegentem w dyskusji eksperckiej poświęconej kryzysowi w Grecji. Dyskusja odbyła się na Kapitolu w Waszyngtonie.

1-30 czerwca – dr Anna Visvizi, jako visiting scholar, prowadziła badania naukowe na New York University.

8 lipca – odbyło się zebranie Zarządu Towarzystwa Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej, podczas którego ukonstytuował się Zarząd. Dr Zbigniew Piłat został wybrany na stanowisko sekretarza Zarządu Towarzystwa.

30 sierpnia – dr hab. Tomasz Stępniewski przez okres trzech miesięcy (czerwiec-sierpień) prowadził badania naukowe w Harvard University (USA) jako visiting scholar.

6-9 września – dr hab. Tomasz Stępniewski uczestniczył w 45. Dorocznej Konferencji UACES (University Association for Contemporary European Studies), która odbyła się w Bilbao, w Hiszpanii. Podczas konferencji wygłosił referaty pt. „The Eastern Partnership before Riga and Beyond” oraz „Transition, Integration and Convergence Revisited” (wspólnie z drem Bartoszem Józwikiem).

6-9 września – dr Anna Visvizi uczestniczyła w 45. Dorocznej Konferencji UACES (University Association for Contemporary European Studies), która odbyła się w Bilbao, w Hiszpanii. Podczas konferencji moderowała panel pt. „Overcoming the EU’s Core-periphery Divide: The Role of the Visegrad 4 Countries” oraz wygłosiła referat pt. „The crisis in Greece, EU legitimacy and European integration”.

10-11 września – dr Jan Muś wziął udział w konferencji (odczyt i współprowadzenie panelu), zorganizowanej przez Akademię Marynarki Wojennej w Gdyni, pt. „Pomiędzy pamięcią zbiorową a historią. Rekonstrukcje przeszłości w Europie Środkowo-Wschodniej”.

17 września – dr Jan Muś wziął udział w seminarium „Current state of stability in Bosnia and Herzegovina – Possible Intensified V4 Contribution”, sponsorowanym przez Fundusz Wyszehradzki, a organizowanym przez Ośrodek Studiów Wschodnich.

17-18 września – dr Agata Stolarz uczestniczyła w międzynarodowej konferencji „Oral History in Central-Eastern Europe: Current Research, Areas, Challenges and Specificity”, zorganizowanej w Łodzi, podczas której wygłosiła referat pt. „The social impact of oral history. Art Oral History Projects in Central and Eastern Europe and their specificity”.

21-23 września – w IEŚW w ramach XII Lubelskiego Festiwalu Nauki mgr Alina Sobol i dr Aleksandra Kuczyńska-Zonik poprowadziły trzy wykłady mające na celu popularyzację nauki i działań Instytutu.

23-25 września – dr Agata Stolarz uczestniczyła w XX Seminarium Śląskim pt. „Przeszłość – przyszłości. Modele obchodzenia się z trudną przeszłością w Europie Środkowo-Wschodniej po 1989 roku”, które odbyło się w Kamieniu Śląskim. W ramach konferencji wygłosiła referat pt. „Pojednanie przez trudną pamięć. Transgraniczne projekty historii mówionej i ich rola w edukacji młodego pokolenia”.

23-29 września – dr Aleksandra Kuczyńska-Zonik prowadziła kwerendę naukową w Wilnie, na Litwie. Wzięła także udział w 20. konferencji CEPESA (Annual Conference of the Central European Political Science Association), zorganizowanej w dniach 25-26 września, prezentując referat pt. „Russian minorities as an instrument of the foreign policy of the Russian Federation: Casus the Baltic States”.

24 września – na stronie wpływowego think-tanku „Atlantic Community” została opublikowana analiza pt. *Why the Syrian Refugee Crisis Requires a German-Polish Initiative*, której współautorką jest dr Anna Visvizi.

1 października – ukazał się nowy numer politologiczny „Roczników Nauk Społecznych” KUL, nr 1/2015, zatytułowany *Region Azji Centralnej: bezpieczeństwo, gospodarka, polityka, historia*. Redaktorem naukowym tego numeru jest dr hab. Tomasz Stępniewski.

1-3 października – dr Jan Muś wziął udział w konferencji „Populism, Majoritarianism and Crisis of Liberal Democracies”, zorganizowanej przez Consortium for European Symposia on Turkey, podczas której wygłosił referat pt. „Disappointment and nostalgia. Peripheral experience with liberal democracy 25 years after transformation”.

1-3 października – w Lublinie miał miejsce Kongres Inicjatyw Europy Wschodniej, którego współorganizatorem był IEŚW. Podczas Kongresu dr Aleksandra Kuczyńska-Zonik moderowała panel dyskusyjny pt. „Bezpieczeństwo informacyjne i wojna informacyjna w państwach Partnerstwa Wschodniego”, którego gośćmi byli: prof. Aleksiej Riabinin, dr Anaïs Marin oraz dr Jurij Zalizniak.

1-3 października – prof. M. Filipowicz, dyrektor IEŚW, dr A. Visvizi, dr A. Stolarz i dr M. Radziwon przebywali w Kownie, gdzie wzięli udział w Piątym Międzynarodowym Kongresie Studiów nad Białorusią. IEŚW przygotował tam panel poświęcony kulturowemu i historycznemu dziedzictwu Europy Środkowo-Wschodniej, prowadzony przez prof. M. Filipowicza, w ramach którego dr A. Stolarz mówiła o idei demokracji i wolności jednostki w twórczości literatów pochodzących z krajów EŚW, dr M. Radziwon nakreślił szeroką panoramę ruchów dysydenckich w Związku Radzieckim, obszernie uwzględniając przypadek opozycji białoruskiej, zaś dr A. Visvizi mówiła o tym, jaką perspektywę mają idee wolności i demokracji w regionie, w warunkach współczesnej wojny hybrydowej. Włączyliśmy się również w dyskusję w drugiej części panelu, którą także prowadził prof. M. Filipowicz. Wystąpienia dotyczyły roli historii we współczesnych stosunkach polsko-niemieckich i polsko-ukraińskich, a także polityki historycznej w obszarze postradzieckim, dostępności do ukraińskich archiwów emigracyjnych i porównawczej analizy białoruskich, litewskich, ukraińskich i polskich podręczników historii.

8 października – odbyło się zebranie Zarządu Towarzystwa Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej, którego zadaniem było ustalenie planu wydawniczego Towarzystwa na kolejny rok.

8 października – podczas międzynarodowej konferencji pt. „Czy istnieje psychologia społeczno-kulturowego pogranicza?”, zorganizowanej w Szczecinie, dr Zbigniew Piłat, reprezentując IEŚW, wygłosił referat pt. „Pogranicze społeczno-kulturowe. Analiza w aspekcie historycznym”.

8-10 października – dr Marek Radziwon wziął udział w konferencji pt. „Polska Polityka Wschodnia 2015”, zorganizowanej we Wrocławiu w dniach 8-10 października 2015 r. przez Kolegium Europy Wschodniej.

9 października – podczas międzynarodowej konferencji pt. „Czy istnieje psychologia społeczno-kulturowego pogranicza?”, zorganizowanej w Szczecinie, dr Marzana Piłat, reprezentując TIEŚW, wygłosiła referat pt. „Czynniki warunkujące skuteczność integracji społeczno-kulturowej cudzoziemców na wschodniej granicy UE”.

13-15 października – dr Hanna Bazhenova wzięła udział w obradach międzynarodowej konferencji naukowej „Университет в меняющемся мире”, która odbyła się w Rostowie nad Donem i była

poświęcona stuleciu Południowego Federalnego Uniwersytetu. W ramach posiedzenia plenarnego dr Hanna Bazhenova wygłosiła referat „Императорский Варшавский университет в судьбах его историков (1869-1915)”. Podczas konferencji otrzymała dyplom-podziękowanie od rektora Południowego Federalnego Uniwersytetu Marii Aleksandrowny Borowskiej za wkład w rozwój współczesnej wiedzy humanistycznej.

17-18 października – dr Marek Radziwon wziął udział w konferencji pt. „Pogranicze jako doświadczenie duchowe”, zorganizowanej w Petersburgu przez Instytut Książki, Konsulat Generalny Republiki Litewskiej, Instytut Polski i Wydawnictwo Iwana Limbacha.

22-23 października – dr Hanna Bazhenova uczestniczyła w obradach międzynarodowej konferencji „Nauka w Polsce i Rosji: miejsca wspólne, miejsca różne (obszar humanistyki)”, która odbyła się w Warszawie w ramach obchodów dwóchsetlecia Uniwersytetu Warszawskiego. Na posiedzeniu plenarnym dr Hanna Bazhenova wygłosiła referat inauguracyjny zatytułowany „Круг историков Императорского Варшавского университета: судьбы ученых”.

26 października – na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Gdańskiego dr Marek Radziwon wygłosił wykład inauguracyjny w ramach VIII Szkoły Polsko-Rosyjskiej, zorganizowanej przez Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego, pt. „»Nasza siła to myśl swobodna«. Czy radziecka tradycja dysydencka ma współczesnych spadkobierców?”.

29 października – w najnowszym numerze „Biuletynu Niemieckiego” ukazał się artykuł dr Anny Visvizi pt. „Niebezpieczne związki – Niemcy i Grecja w dobie kryzysu”.

3 listopada – ukazał się artykuł w języku angielskim dra hab. Tomasza Stępniewskiego pt. *The EU's Eastern Partnership and the way forward after Riga*, „International Issues & Slovak Foreign Policy Affairs”, vol. 24, 2015, no. 1-2, pp. 17-27 (Bratislava, Slovakia).

12 listopada – IEŚW wziął udział w projekcie finansowanym przez International Visegrad Fund, którego celem była analiza relacji między Słowenią a Grupą Wyszehradzką oraz perspektywa współpracy. Jako rezultat realizacji projektu powstał zeszyt periodyku wydawanego przez Centre for European Perspectives, który zawiera również analizę dr Anny Visvizi pt. *Slovenia's role in the Visegrad Group: a view from Poland*.

14 listopada – dr Aleksandra Kuczyńska-Zonik wzięła udział w międzynarodowej konferencji „Historical memory of the Central European communism” zorganizowanej w Pradze, podczas której zaprezentowała referat pt. „The contemporary value of the Soviet monuments in East Central Europe”.

25 listopada – dr Marek Radziwon wziął udział w debacie „Rosja w Eurazji. Łabędzi śpiew czy powrót do wielkiej gry? Wnioski dla Polski” zorganizowanej na Uniwersytecie Warszawskim przez Studium Europy Wschodniej UW, Kolegium Europy Wschodniej we Wrocławiu i demosEUROPA Centrum Strategii Europejskiej.

27 listopada – w IEŚW odbyło się seminarium pt. „Bezpieczeństwo Informacyjne (#InfoSec) w Europie Środkowo-Wschodniej”. Jego celem była pogłębiona analiza i debata w zakresie bezpieczeństwa informacyjnego (#InfoSec) w Europie Środkowo-Wschodniej, zarówno w wymiarze teoretycznym, jak i praktycznym. W trakcie seminarium uczestnicy mieli możliwość wypracowania krytycznego podejścia do następujących zagadnień: 1. Podejścia teoretyczne i koncepcyjne związane z #InfoSec; 2. Klasyfikacja instrumentów i mechanizmów wywierania wpływu informacyjnego; 3. Sposoby zapobiegania zagrożeniom informacyjnym; 4. Studia przypadków. Organizatorkami seminarium były dr Anna Visvizi oraz dr Aleksandra Kuczyńska-Zonik.

14 grudnia – dr hab. Tomasz Stępniewski przeprowadził wywiad z drem George'em Soroką z Uniwersytetu Harvarda, pt. „Ukraine crisis, Russia and the West”.

15 grudnia – ukazał się artykuł pt. *Варшавяне-на-Дону* autorstwa rosyjskiej dziennikarki Anastasii Owsiannikowej, napisany na podstawie wywiadu z dr Hanną Bazhenową i prof. Konstantinem Krakowskim.

1. „Polska-Rosja: czy fatalizm wrogości? O nowe ujęcie historii”

Bezpośrednim celem projektu jest zdefiniowanie obszarów porozumienia i konfliktu w postrzeganiu historii stosunków polsko-rosyjskich na przestrzeni dziejów oraz wypracowanie sposobów wzajemnego poznania i zrozumienia przeszłości przy zachowaniu ewentualnego odmiennego do niej podejścia. Cel ten osiągnąć będzie poprzez realizację wspólnych, polsko-rosyjskich badań naukowych ukierunkowanych na: (1) zdefiniowanie obszarów porozumienia i konfliktu w rozumieniu kluczowych wydarzeń historycznych dotyczących wspólnej historii obu krajów, (2) identyfikację kluczowych tekstów źródłowych wywodzących się z istniejącej literatury przedmiotu, a w sposób reprezentatywny ukazujących narodową (polską i rosyjską) optykę patrzenia na historię, (3) analizę dwustronnych kontekstów, przyczyn, znaczenia i oddziaływania konfliktogennych zagadnień historycznych, (4) sformułowanie komentarzy naukowych prezentujących wspólne lub odmiennie racje dla poszczególnych interpretacji wydarzeń historycznych, (4) zebranie i uporządkowanie wyników badań, prowadzących do wydania 3-tomowej antologii poświęconej relacjom polsko-rosyjskim.

Istotną częścią projektu będzie także kreowanie dialogu i debaty naukowej wokół interpretacji stosunków polsko-rosyjskich. W tym celu w projekcie zaplanowane zostały wspólne warsztaty dla nauczycieli historii z obu krajów oraz cykl wykładów popularyzujących różnorodność narracji naukowych dla wybranych tematów historycznych. Upublicznianie efektów badań oraz szerokie konsultowanie ich na każdym etapie tworzenia antologii wypisów pozwolą zachować kompleksowość dzieła oraz uwzględnić w nim wszystkie ważne dla stron racje i argumenty. Dzięki zaangażowaniu nauczycieli i adresowaniu wykładów do wszystkich zainteresowanych problematyką polską w Rosji i rosyjską w Polsce, możliwe będzie wprowadzenie do debaty publicznej większych niż dotychczas obszarów wzajemnej empatii oraz zwiększenie świadomości uwarunkowań narodowych powodujących artykulację takich, a nie innych stanowisk interpretacyjnych. Działanie takie będzie także popularyzować ideę współpracy międzynarodowej i budować atmosferę dialogu i otwartości na odmienne postrzeganie wspólnych dziejów.

Efektom projektu będzie uruchomienie w obu krajach szerokiej debaty naukowej dotyczącej stosunków polsko-rosyjskich. Przygotowana w ramach projektu antologia wypisów źródłowych (3 tomy: XX wiek, XIX wiek i stosunki polsko-rosyjskie do XIX w.) wraz z komentarzami naukowymi pokazującymi mechanizmy i przyczyny powstawania rozbieżności interpretacji wydarzeń historycznych będzie dziełem niezwykle użytecznym i nowatorskim. Wpłynie na wzrost rozumienia procesów oceny dziejów w skali krajowej i międzynarodowej. Będzie pierwszym, pionierskim i kompleksowym zestawieniem służącym pokazaniu różnorodności relacji i ocen stosunków polsko-rosyjskich. Służyć będzie jako podstawa dla pogłębiania badań nad wspólną historią oraz jako wytyczne do nauczania tego przedmiotu na różnych szczeblach edukacji. Przyczyni się do lepszego rozumienia procesów historycznych, eliminacji radykalizmów w ocenie przeszłości, osłabienia wzajemnych stereotypów i budowania podstaw dla wspólnej, opartej na świadomości stosowanych mechanizmów, międzynarodowej współpracy. Dialog akademicki stanie się też początkiem szerszej wymiany myśli na polu edukacji, stosunków dyplomatycznych, publicystyki i mediów.

WYKONAWCY PROJEKTU:

STRONA POLSKA

- Dr hab. Mirosław FILIPOWICZ – kierownik projektu. Dyrektor IEŚW, profesor KUL i IEŚW, historyk zajmujący się dziejami historiografii Europy Środkowo-Wschodniej i Rosji. Autor m.in. prac: *Wobec Rosji. Studia z dziejów historiografii polskiej od końca XIX w. po II wojnę światową* oraz *Emigranci i jankesi. O amerykańskich historykach Rosji*.
- Dr hab. Hubert ŁASZKIEWICZ – członek polskiej grupy roboczej, redaktor tomu *Stosunki polsko-rosyjskie przed XIX w.* Profesor KUL i IEŚW, dziekan Wydziału Nauk Humanistycznych KUL. Historyk specjalizujący się w dziejach nowożytnych Europy Środkowo-Wschodniej i Rosji. Autor m.in. prac: *Dziedzictwo czy towar? Szlachecki handel ziemią w powiecie chełmskim w 2 poł. XVII w.* oraz *Grigorij Karpowicz Kotoszychin o władzy w carstwie moskiewskim pierwszych Romanowów*.
- Dr hab. Rafał WNUK – członek polskiej grupy roboczej, redaktor tomu *Stosunki polsko-rosyjskie w XX w.* Historyk, badacz dziejów najnowszych. Profesor KUL, jeden z twórców Muzeum II Wojny Światowej. Autor m.in. pracy *Za pierwszego Sowietu. Polska konspiracja na kresach wschodnich II Rzeczypospolitej (wrzesień 1939 – czerwiec 1941)*, współautor publikacji *Wojna po wojnie. Antysowieckie podziemie w Europie Środkowo-Wschodniej w latach 1944–1953*, redaktor *Atlasu polskiego podziemia niepodległościowego 1944–1956*.

- Prof. dr hab. Rafał STOBIECKI – członek polskiej grupy roboczej. Profesor Uniwersytetu Łódzkiego, kierownik Katedry Historii Historiografii i Nauk Pomocniczych Historii w Instytucie Historii Uniwersytetu Łódzkiego. Członek Komitetu Nauk Historycznych PAN oraz komitetów redakcyjnych i rad programowych kilku czasopism, m.in.: „Dziejów Najnowszych”, „Historyki”, „Kultury i Historii” i „Pamięci i Sprawiedliwości”. Zajmuje się dziejami współczesnej myśli historycznej, ze szczególnym uwzględnieniem okresu PRL, dziejopisarstwa polskiego na emigracji po 1945 r. oraz historiografii rosyjskiej i radzieckiej. Autor m.in. prac: Historia pod nadzorem. Spory o nowy model historii w Polsce (druga połowa lat 40. – początek lat 50.); Bolszewizm a historia. Próba rekonstrukcji bolszewickiej filozofii dziejów; Klio na wygnaniu. Z dziejów polskiej historiografii na uchodźstwie w Wielkiej Brytanii po 1945 r.; Historiografia PRL. Ani dobra, ani mądra, ani piękna... ale skomplikowana. Studia i szkice.
- Prof. dr hab. Wiesław CABAN – członek polskiej grupy roboczej. Profesor w Instytucie Historii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach. Swymi badaniami obejmuje: dzieje polskich zrywów niepodległościowych (głównie powstania styczniowego); stosunki polsko-rosyjskie w XIX i na pocz. XX w.; przemiany społeczno-gospodarcze i kulturalne na ziemiach polskich w dobie zaborów; biografistykę polonijną. Zasiada w kolegiach redakcyjnych 6 czasopism humanistycznych krajowych i zagranicznych. Autor ponad 200 publikacji, w tym 6 książek, m.in.: Służba rekrutów z Królestwa Polskiego w armii carskiej w latach 1831–1873; Z Orenburga do Paryża. Bronisław Zaleski 1820–1880.
- Dr Piotr GŁUSZKOWSKI – członek polskiej grupy roboczej. Pracownik Polsko-Rosyjskiego Centrum Dialogu i Porozumienia, historyk. Autor m.in. wydanej po rosyjsku monografii Tadeusza Bułharyna.

STRONA ROSYJSKA

- Dr hab. Leonid GORIZONTOW (Горизонтов Леонид Ефремович) – koordynator rosyjskiej grupy roboczej. Profesor Narodowego Uniwersytetu Badawczego „Wyższa Szkoła Ekonomiki”, kierownik Centrum Historii Polski i Rosyjsko-Polskich Stosunków Instytutu Historii Powszechnej RAN oraz rosyjsko-polskiego programu magisterskiego Rosyjskiego Państwowego Uniwersytetu Humanistycznego, członek Rosyjsko-polskiej komisji historyków. Badacz dziejów Rosji, Polski, Ukrainy i Białorusi XIX – początku XX w., historii historiografii. Autor m.in. pracy: Парадоксы имперской политики: Поляки в России и русские в Польше (XIX – начало XX в.).
- Dr Jurij BORISIONOK (Борисенок Юрий Аркадьевич) – członek rosyjskiej grupy roboczej. Docent Moskiewskiego Państwowego Uniwersytetu im. M.W. Łomonosowa, redaktor naczelny czasopisma „Родина”. Badacz dziejów Polski i Białorusi XIX – XX w. Autor m.in. pracy: Михаил Бакунин и «польская интрига»: 1840-е годы.
- Dr hab. Wiktor ISZCZENKO (Ищенко Виктор Владимирович) – członek rosyjskiej grupy roboczej. Wicedyrektor Instytutu Historii Powszechnej RAN, kierownik Działu Badań Porównawczych Krajów Przestrzeni Postradzieckiej, uczestnik wspólnych rosyjsko-ukraińskiego i rosyjsko-niemieckiego projektów pomocy historycznych.
- Dr hab. Maria LESKINEN (Лескинен Мария Войттовна) – członek rosyjskiej grupy roboczej. Pracownik Instytutu Słowianoznawstwa RAN, docent Moskiewskiego Państwowego Uniwersytetu im. M.W. Łomonosowa i Rosyjskiego Państwowego Uniwersytetu Humanistycznego. Badacz kultury Rzeczypospolitej i Rosji XVII – XIX w., historii historiografii. Autor m.in. prac: Мифы и образы сарматизма. Истоки национальной идеологии Речи Посполитой; Поляки и финны в российской науке второй половины XIX века: «Другой» сквозь призму идентичности.
- Dr hab. Swietłana MULINA (Мулина Светлана Анатольевна) – członek rosyjskiej grupy roboczej. Docent i kierownik Centrum Polskiej Historii, Języka i Kultury Omskiego Państwowego Uniwersytetu Agrarnego im. P.A. Stołypina. Badacz losów polskich zesłańców w Rosji. Autor m.in. prac: Мигранты поневоле: адаптация ссыльных участников Польского восстания 1863 года в Западной Сибири; Поляки в Западной Сибири. Последняя треть XVIII – первая треть XIX века (słownik).
- Aleksandr MOROZOW (Морозов Александр Юрьевич) – członek rosyjskiej grupy roboczej. Docent Moskiewskiego Państwowego Obwodowego Uniwersytetu, prezes Rady Redakcyjnej czasopisma „Преподавание истории в школе”. Specjalista w dziedzinie metodyki edukacji historycznej. Autor podręczników historii dla szkół średnich.
- Aleksej PISAREW (Писарев Алексей Евгеньевич) – autor tomu Stosunki polsko-rosyjskie w XIX w. Nauczyciel moskiewskiej szkoły średniej, doktorant Rosyjskiego Państwowego Uniwersytetu Humanistycznego. Badacz historii wojskowości.
- Dr Aleksej WASILJEW (Васильев Алексей Григорьевич) – autor tomu Stosunki polsko-rosyjskie w XIX w. Docent Rosyjskiego Państwowego Uniwersytetu Humanistycznego i Narodowego Uniwersytetu Badawczego „Wyższa Szkoła Ekonomiki”. Badacz historii kultury, polskiej i rosyjskiej pamięci historycznej.

KONSULTANCI NAUKOWI

- Prof. dr hab. Jerzy W. BOREJSZA – profesor Instytutu Historii Polskiej Akademii Nauk. Specjalista od dziejów XIX i XX w. Przewodniczący Rady Naukowej rosyjsko-polskiego centrum badawczego na Uniwersytecie Kazańskim. Autor m.in. prac: Emigracja polska po powstaniu styczniowym; Szkoły nienawiści: historia faszystów europejskich; Piękny wiek XIX; The Crimean War 1853–1856. Colonial Skirmish or Rehearsal for World War? Empires, Nations, and Individuals.
- Prof. dr hab. Andrzej NOWAK – profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego i Instytutu Historii Polskiej Akademii Nauk. Historyk XIX i XX w. Autor m.in. prac: Między carem a rewolucją. Studium politycznej wyobraźni i postaw Wielkiej Emigracji wobec Rosji 1831–1849; Polska i „trzy” Rosje. Studium polityki wschodniej Józefa Piłsudskiego (do kwietnia 1920 r.); Od imperium do imperium. Spojrzenia na historię Europy Wschodniej; History And Geopolitics. A Contest for Eastern Europe, Imperiological Studies. A Polish Perspective.
- Prof. dr hab. Wiktoria ŚLIWOWSKA – emerytowana profesor historii w Instytucie Historii PAN w Warszawie. Historyk XIX w., badaczka dziejów Rosji, problematyki zesłańczej po powstaniu styczniowym, wydawca źródeł. Autorka m.in. prac: Mikołaj I i jego czasy: 1825–1855; W kręgu poprzedników Hercena; Zesłańcy polscy w Imperium Rosyjskim w pierwszej połowie XIX w.: słownik; Ucieczki z Sybiru. Rosja – nasza miłość (wraz z mężem R. Śliwowskim).
- Prof. dr hab. Joanna SCHILLER-WALICKA

BIURO PROJEKTU

Monika TARAJKO – koordynator projektu

Andrzej DERYŁO – asystent kierownika projektu ds. logistyki i współpracy zagranicznej

Marta ALEKSANDROWICZ – główny księgowy

Paweł JAROSZ – sekretarz projektu

Marek CHRUŚCICKI – moderator strony internetowej

W ramach realizacji projektu (2 rok realizacji) zadania dotyczące identyfikacji głównych obszarów rozbieżności zdań w interpretacji, wartościowaniu i ocenie badawczej wybranych wydarzeń historycznych w zakresie odpowiadającym zawartości pierwszych dwóch tomów, prowadzenia analiz naukowych i polsko-rosyjskiej współpracy naukowej realizowane były zgodnie z harmonogramem. Problemy wystąpiły w obszarze upowszechniania efektów projektu na polu finalnej akceptacji tekstów przez stronę rosyjską oraz włączania wypracowanych stanowisk / treści do systemu nauczania historii w szkołach rosyjskich. Sytuacja ta wynika z wstrzymującej postawy, jaką wobec projektu przyjął partner – Instytut Historii Powszechnej Rosyjskiej Akademii Nauk. W ocenie polskiego zespołu projektowego stanowisko takie wynika z komplikującej się sytuacji politycznej pomiędzy Polską a Rosją i może zmierzać do zablokowania perspektywy wprowadzenia przygotowanych materiałów do szkół rosyjskich. Możliwe są 2 scenariusze rozwoju sytuacji:

1. Wariant optymistyczny zakładający zwiększenie zaangażowania i chęci współpracy ze strony Instytutu Historii Powszechnej Rosyjskiej Akademii Nauk, który umożliwiłby płynne i bezproblemowe wdrożenie projektu w zakładanym czasie i zakresie – wariant mało prawdopodobny.
2. Wariant zakładający dalszą blokadę polityczną dla upowszechniania efektów projektu, co powoduje konieczność dalszych negocjacji i ustalenia nowego wspólnego kształtu współpracy.

Wdrożenie projektu na poziomie jego produktów (3 tomy publikacji) nie jest zagrożone. Rosyjscy autorzy, w przeciwieństwie do kierownictwa Instytutu Historii Powszechnej Rosyjskiej Akademii Nauk, pracują chętnie, są w dobrym kontakcie z polskim zespołem, wyrażają wolę dalszego uczestniczenia w projekcie i chcą, by ich teksty były uwzględniane w publikacjach. Istnieje więc możliwość wydania

tomów bez oficjalnej akceptacji ze strony RAN, jednak pochoptność takiej decyzji skutkowałaby zapewne zwiększeniem blokady w dostępności prac po stronie rosyjskiej, co znacząco zmniejszyłoby oddziaływanie projektu. Bardziej zasadne wydaje się w tej sytuacji podejmowanie powolnych kroków zmierzających do uzyskania akceptacji, na bazie negocjacji stanowisk i podważania wszystkich niemerytorycznych argumentów opóźniających akceptację tekstów. Taką strategię przyjęto we współpracy z RAN i jest ona konsekwentnie wdrażana. W przypadku braku efektów podejmowanych działań, IEŚW rozważa możliwość złożenia prośby o przedłużenie terminu realizacji projektu. Decyzja w tej sprawie zostanie podjęta pod koniec I półrocza 2015 r.

W związku z realizacją prac nad drugim tomem poświęconym historii nowożytnej, decyzją kierownika projektu wprowadzono rozszerzenie składu grup roboczych, mając na względzie jakość wydawnictwa oraz specjalizację naukowców w poszczególnych okresach historycznych. W składzie polskiej grupy roboczej znaleźli się: dr hab. Filip Wolański, zastępca dyrektora Instytutu Historii Uniwersytetu Wrocławskiego, historyk specjalizujący się w historii Europy, historii kultury, historii mentalności oraz historii nowożytnej; dr hab. Jacek Chachaj, reprezentujący Katedrę Historii i Historiografii Europy Wschodniej KUL, oraz dr hab. Arkadiusz Stasiak, reprezentujący Katedrę Historii XVI-XVIII wieku Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Do składu rosyjskiej grupy roboczej, na podstawie rekomendacji strony rosyjskiej, włączono: prof. Borysa Nosowa (Носов Борис Владимирович) i dra Kirię Koczegarowa (Кочегаров Кирилл Александрович), reprezentujących Instytut Słowianoznawstwa Rosyjskiej Akademii Nauk, oraz Aleksieja Kuzniecowa (Кузнецов Алексей Валерьевич), nauczyciela historii w Gimnazjum № 1543 w Moskwie. Pozostałe osoby współpracujące w projekcie w pierwszym roku jego wdrażania pozostały członkami zespołów roboczych bez pobierania wynagrodzenia.

W skład grupy zajmującej się z polskiej strony opracowaniem III tomu poświęconego historii XX wieku włączeni zostali również:

- prof. dr hab. Mariusz Wołos, historyk, profesor Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie i Instytutu Historii PAN w Warszawie (od 2007 do 2011 r. pełnił funkcję dyrektora Stacji Naukowej PAN w Moskwie i Stałego Przedstawiciela PAN przy Rosyjskiej Akademii Nauk),
- Jakub Izdebski, kierownik Referatu Edukacji Historycznej Oddziałowego Biura Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej w Rzeszowie,
- Agnieszka Jaczyńska, kierownik Referatu Edukacji Historycznej Oddziałowego Biura Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej w Lublinie,
- dr Marek Radziwon, adiunkt w Instytucie Europy Środkowo-Wschodniej, były dyrektor Instytutu Polskiego w Moskwie.

Pozwoliło to podnieść jakość realizowanych prac i rozszerzyć zakres oddziaływania projektu o ośrodki akademickie i edukacyjne z innych miast Polski.

Realizowane prace prowadzone były zgodnie z wnioskiem. Wspólne działania realizowane przez polskich i rosyjskich historyków i nauczycieli już teraz doprowadziły do realnych efektów. Projekt realizowany jest jednak w trudnej, niedającej się w pełni przewidzieć, sytuacji politycznej, która znacząco wpływa na finalizację poszczególnych zadań z harmonogramu. Źródłem problemów jest postawa rosyjskiego partnera projektu, a przede wszystkim kierownictwa - Instytutu Historii Powszechnej Rosyjskiej Akademii Nauk, blokująca proces zatwierdzania przygotowanych i wspólnie uzgodnionych przez autorów polskich i rosyjskich prac.

Pierwszy tom dzieła, dotyczący stosunków polsko-rosyjskich w XIX wieku, został ukończony w I połowie 2014 r. Do dziś nie uzyskał on finalnej akceptacji władz RAN, pomimo pozytywnej opinii konsultantów i członków grup roboczych z obu krajów. W trybie nieprzewidzianym w projekcie po stronie rosyjskiej powołana została przez akademika Czubariana dodatkowa Komisja Recenzująca. Komisja w ocenie tomu uznała, że punkt widzenia Rosji nie jest w nim wystarczająco silnie reprezentowany. Niestety, mimo wielokrotnie powtarzanych próśb, jak dotąd nie poznaliśmy treści tych zastrzeżeń, ani propozycji poprawek. Negocjacje dotyczące dalszego postępowania w sprawie uzgodnienia ostatecznej treści tomu wciąż trwają. Działania strony rosyjskiej stały się podstawą decyzji kierownika projektu o przesunięciu w czasie działań związanych z tłumaczeniem, finalną redakcją i drukiem I tomu – planując ich realizację na ostatni kwartał 2015 r. (wspólnie z tomami II i III). W ocenie polskiego zespołu projektowego obecne działania Dyrektora Instytutu Historii Powszechnej RAN są wynikiem komplikującej się sytuacji politycznej pomiędzy Polską a Rosją i zmierzają do ewentualnego zablokowania perspektywy wprowadzenia przygotowanych materiałów do szkół rosyjskich. Wykorzystanie efektów projektu w edukacji młodzieży jest jednym z ważniejszych celów projektu, w związku z czym postawę strony polskiej charakteryzuje w obecnej sytuacji otwartość na dyskusję, oczywiście w granicach wyznaczonych rzetelnością prowadzonych badań naukowych oraz zasadą równorzędności stron dialogu.

W opisie zaistniałej sytuacji należy także podkreślić, że historycy rosyjscy – współautorzy materiałów na wcześniejszych etapach realizacji zadania – nie zgłaszali zastrzeżeń do uzgodnionych tekstów I tomu, nawet podczas ostatniej wizyty roboczej w Lublinie na przełomie listopada i grudnia 2014 r. Doszło wtedy do ostatecznego zaakceptowania przez polski i rosyjski zespół wspólnie przygotowanych tekstów.

Autorzy rosyjscy aktywnie współpracują także przy tworzeniu zawartości II tomu, poświęconego historii wczesnonowożytnej. Jego treść jest praktycznie gotowa. Są także przygotowane i uzgodnione źródła. Prace przebiegały terminowo i nie odnotowano problemów w komunikacji pomiędzy partnerami. Obecnie tom czeka na akceptację zawartości przez stronę rosyjską, co zgodnie z opisanym wyżej doświadczeniem, może skutkować odwleczeniem w czasie terminu jego publikacji.

W końcu 2014 r. strona polska przystąpiła do pracy nad III tomem poświęconym historii XX wieku. Na spotkaniu partnerów na przełomie XI/XII 2014 r. przedstawiony został skład polskiej grupy roboczej i proponowany wykaz zagadnień, mających stanowić zawartość tomu. Wbrew zapewnieniom kierownika rosyjskiej grupy roboczej – prof. Leonida Gorizontowa, oraz mimo licznych monitów w tej sprawie, strona rosyjska jak dotąd nie przesłała nam kompletnej listy historyków mających pracować z polskimi naukowcami nad tomem XX-wiecznym. Nie uzyskaliśmy również jednoznacznego sygnału, czy wykaz zagadnień zaproponowanych przez stronę polską został przez kierownictwo Instytutu Historii RAN przyjęty. W tej sprawie trwa obecnie wymiana korespondencji.

W zakresie realizacji spotkań projektowych prace przebiegają zgodnie z planem. W 2014 r. zrealizowano 2 spotkania robocze połączone z otwartymi wykładami, jedno w Moskwie w dniach 31.03-03.04.2014 i drugie w Lublinie w dniach 30.11-03.12.2014. W Moskwie odbyło się 5 otwartych wykładów poprowadzonych przez: prof. Joannę Schiller-Walicką, dr Swietłanę Mulinę, prof. Rafała Wnuka, prof. Wiesława Cabana i dra Wiktora Iszczenkę. W Lublinie wykłady poprowadzili: dr Swietłana Mulina, prof. Maria Leskinen (2 wykłady) i dr Kirill Koczegarow. W trakcie obydwu spotkań odbyły się również prace z nauczycielami, wizyty w szkołach i wspólne warsztaty.

Przewidziany na 2014 r. budżet zrealizowany został w 73,94 %. Przesunięcia nadal wynikają z wstrzymywania się od ponoszenia wydatków dotyczących finalizowania publikacji, obejmujących korektę, tłumaczenie, łamanie, skład i wypłatę honorarium za redakcję tomu. Kierownik projektu uznał, że wobec perspektywy ewentualnych poprawek należy z ww. działaniami zaczekać, by nie powiększyć kosztów ostatecznego wydania tomu.

W trakcie realizacji zadania, na podstawie decyzji kierownika projektu – wstrzymano także realizację części wypłat dla rosyjskiego koordynatora projektu, w związku z opóźnieniami w finalnym zamykaniu poszczególnych etapów projektu. Środki te wypłacone zostaną po wypełnieniu zobowiązań.

W 2015 r., w związku z przedłużającą się napiętą sytuacją pomiędzy Polską i Rosją, a co za tym idzie – utrudnieniami w realizacji projektu, planowany budżet zrealizowano w 58,17%, przy czym jednocześnie wystąpiono o przedłużenie o rok realizacji projektu. Aneks wydłużający czas realizacji projektu został podpisany. W ramach kosztów wynagrodzeń zrealizowano dotychczas zadania dotyczące pracy grup badawczych nad wszystkimi tomami. Do wydatkowania pozostały w tej kategorii głównie koszty finalnych konsultacji naukowych i tłumaczeń publikacji. Część niewypłaconych dotąd kosztów, zwłaszcza wynagrodzeń członków rosyjskiej grupy roboczej, zostanie zrealizowana z chwilą wypełnienia przez rosyjskich naukowców zobowiązań wynikających z harmonogramu projektu. W kategorii „Inne koszty bezpośrednie” wydatkowano środki na organizację spotkań bilateralnych, natomiast oszczędności dotyczą kosztów przygotowania edycyjnego i druku trzech tomów wydawnictwa, których wydanie przesunięto na 2016 r. W kosztach pośrednich uwzględniono częściowe koszty biura projektu, materiałów eksploatacyjnych i opłat bankowych oraz koszty delegacji krajowych personelu. Największe oszczędności występują tu w obszarze kosztów bankowych. Przeprowadzone w 2015 r. ustalenia i negocjacje ze stroną rosyjską pozwalają stwierdzić, że w 2016 r. zrealizowane zostaną finalnie wydatki dotyczące tłumaczenia i wydania publikacji, zgodnie z założeniami wniosku aplikacyjnego.

W 2015 r. do opracowania części tekstów poświęconych historii XX w. zarówno po stronie polskiej, jak i rosyjskiej zaangażowani zostali nowi eksperci – naukowcy specjalizujący się w tym okresie dziejów. Z poprzednich składów grup roboczych przy redakcji ostatniego tomu bezpośrednio uczestniczyło po 4 naukowców z Polski i Rosji. Pozostali naukowcy, nie zaangażowani bezpośrednio w redakcję tekstów, brali udział w dyskusjach i spotkaniach krajowych i międzynarodowych grup roboczych z głosem doradczym. Zmiany w składzie osobowym grup realizowane były na podstawie decyzji kierownika projektu, podjętej na spotkaniu roboczym pod koniec 2014 r. Pozwoliło to na podniesienie jakości i zasięgu oddziaływania realizowanego projektu.

W związku z przedłużającą się trudną sytuacją w stosunkach polsko-rosyjskich i wynikającym zeń wydłużeniem procesu uzgodnień dla poszczególnych tomów publikacji, w 2015 r. podjęto decyzję o wydłużeniu o rok realizacji projektu w obszarach dotyczących publikacji i upowszechniania efektów wspólnej pracy naukowców z dwóch krajów. Wydłużenie dotyczy zadania nr 4 („Upowszechnianie wypracowanych efektów badań nad XIX-wiecznymi stosunkami polsko-rosyjskimi wśród międzynarodowego środowiska naukowego i studentów nauk historycznych poprzez prezentację efektów badań i analiz na portalu internetowym, w periodykach branżowych oraz podczas konferencji i wykładów otwartych” – wydłużenie z 7 do 9 m-cy), nr 7 („Konsultacje naukowe i weryfikacja form, zakresu i metodologii nauczania o XX-wiecznych stosunkach polsko-rosyjskich w systemach edukacyjnych Polski i Rosji wraz z identyfikacją używanych źródeł historycznych oraz badaniem możliwości

ich różnicowania” – z 7 do 11 m-cy), nr 8 („Upowszechnianie wypracowanych efektów badań nad XX-wiecznymi stosunkami polsko-rosyjskimi wśród międzynarodowego środowiska naukowego i studentów nauk historycznych poprzez prezentację efektów badań i analiz na portalu internetowym, w periodykach branżowych oraz podczas konferencji i wykładów otwartych” – z 6 do 9 m-cy), nr 11 („Konsultacje naukowe i weryfikacja form, zakresu i metodologii nauczania o stosunkach polsko-rosyjskich do XIX w. w systemach edukacyjnych Polski i Rosji wraz z identyfikacją używanych źródeł historycznych oraz badaniem możliwości ich różnicowania” – z 9 do 10 m-cy) i nr 12 („Upowszechnianie wypracowanych efektów badań nad stosunkami polsko-rosyjskimi do XIX w. wśród międzynarodowego środowiska naukowego i studentów nauk historycznych poprzez prezentację efektów badań i analiz na portalu internetowym, w periodykach branżowych oraz podczas konferencji i wykładów otwartych” – z 6 do 8 m-cy). Zmiany powyższe zostały zgłoszone do NCN w dn. 25.11.2015 i zaakceptowane aneksem do umowy.

2. „Gdzie jest dzisiaj rosyjskie społeczeństwo obywatelskie? Konferencja naukowa z udziałem rosyjskich działaczy organizacji pozarządowych i aktywistów obywatelskich”

Projekt został zrealizowany zgodnie z założeniami organizatorów i według zaplanowanego harmonogramu.

Podczas **pierwszego etapu realizacji projektu** kierownik projektu dokonał wyboru prelegentów rosyjskich i polskich, a następnie nawiązał niezbędne kontakty z wybranymi osobami. Pozwoliło to na przygotowanie wstępnej listy uczestników oraz programu dwudniowego seminarium. Na tym etapie kierownik projektu dokonał również wyboru filmów, które miały zostać wyświetlone podczas wydarzeń towarzyszących organizowanemu seminarium. Ze względu na ich autorski charakter filmy były zwolnione z opłat ZAKS i STOWARZ.

Na **drugim etapie realizacji projektu** nawiązano bezpośredni kontakt z uczestnikami seminarium z Rosji i z Polski. Zakupiono bilety kolejowe i lotnicze oraz podjęto działania zapewniające transport uczestników seminarium na terenie Polski. Ze względu na pewne wątpliwości co możliwości uczestnictwa dwóch osób oraz ze względu na pewne trudności związane z uzyskaniem wiz uczestników z Rosji drugi etap realizacji projektu (zakup i przekazanie biletów) został przedłużony do 10 września 2015 r., kiedy sfinalizowano zakup wszystkich biletów i przekazano je (mailowo) uczestnikom seminarium. W tym okresie kierownik projektu przygotował już zasadniczy program całego spotkania, z podziałem na sesje tematyczne i poszczególne wystąpienia oraz pokazy filmowe.

W czasie **trzeciego etapu realizacji projektu** nawiązano bezpośrednią współpracę z Centrum Kultury w Lublinie w zakresie organizacji bezpłatnego pokazu rosyjskich filmów dokumentalnych (współpraca pomiędzy z-cą dyrektora ds. organizacyjnych IEŚW – p. Andrzejem Deryłą; kierownikiem projektu – dr. Markiem Radziwonem, a p. Andrzejem Mathiaszem – kierownikiem Kinoteatr Projekt przy Centrum Kultury w Lublinie). W tym czasie prowadzono prace związane z bezpośrednim przygotowaniem filmów (tłumaczenia list dialogowych, specjalistyczne prace związane np. z ujednoliceniem formatów filmów, formatów napisów, przygotowaniem technicznym list dialogowych, itp.).

Instytut Europy Środkowo-Wschodniej podjął działania organizacyjne związane z zapewnieniem zakwaterowania i wyżywienia dla prelegentów i uczestników seminarium (wybór i rezerwacja hoteli i cateringu) oraz działania informacyjne i promocyjne związane z organizowanym wydarzeniem.

Czwarty etap projektu: przeprowadzono dwudniowe seminarium naukowe i pokazy filmowe (22-23.X.2015 r.).

W seminarium wzięli udział przedstawiciele dziesięciu rosyjskich organizacji pozarządowych działających w rozmaitych dziedzinach i obszarach:

Prawo do informacji o naruszeniach praw człowieka (OVD Info, Risuem Sud, SOS-HRD), monitoring plagiatów i naruszeń w środowisku naukowym (Dissernet), pamięć historyczna (Prozhito, Posledny Adres), pomoc prawna, pomoc skazanym (Ros Otvet, Rus' Sidiashchaya), pomoc socjalna, pomoc medyczna (Staros't' w rados't', Nuzhna Pomoshch).

Polski odbiorca słabo zna najaktywniejsze rosyjskie organizacje pozarządowe, a to one są dzisiaj jedyną obywatelską alternatywą dla działań władz. Najważniejszym efektem seminarium było zatem przedstawienie i zapoznanie się z grupą polskich działaczy NGO (m.in. Ochocianie Sąsiedzi z Warszawy, Open Culture z Lublina, Stowarzyszenie Aktywności Obywatelskiej Bona Fides z Katowic, Pracownia Zrównoważonego Rozwoju z Torunia).

Prelegenci rosyjscy:

- **Wiktoria Łomasko**, rysowniczką moskiewską przygotowującą i publikującą w Internecie portrety sądowe. Grupa artystów regularnie bywa na procesach politycznych i dokumentuje przebieg procesów sądowych. Relacje radiowe, fotograficzne i telewizyjne z sali sądu są zwykle zabronione: www.risuemsud.ru
- **Grigorij Ochotin**, szef codziennie odnawianego rejestru naruszeń praw człowieka, przypadków łamania przepisów przez policję i sądy: www.ovdinfo.org
- **Jelena Wisens**, współzałożycielka długoletniego projektu polegającego na zachęcaniu mieszkańców domów moskiewskich do umieszczania metalowych tabliczek z nazwiskiem aresztowanego i skazanego w latach 30. mieszkańca ich własnego domu. Każda tabliczka nosi nazwisko tylko jednej osoby. Obywatelski sposób na upamiętnienie ofiar stalinowskiego terrorku państwowego: www.poslednyadres.ru
- **Tatiana Tołstieniewa** założycielka portalu: www.rosotvet.ru, gdzie grupa młodych prawników pomaga prostym obywatelom w uzyskaniu odpowiedzi urzędów, napisaniu skargi, zapewnia bezpłatną konsultację prawną.

- **Mitia Aleszkowski**, założyciel i szef fundacji „Potrzebna pomoc” szukająca środków dla potrzebujących: na leczenie dzieci, bezdomnych, nieuleczalnie chorych.
- **Ilija Wieniawkin**, historyk, współzałożyciel: www.prozhito.org, bazy prywatnych, niepublikowanych pamiętników, wspomnień prywatnych osób z lat radzieckich. Ważne źródło do historii nieoficjalnej.
- **Ałła Romanowskaja**: www.starikam.org
- **Olga Romanowa**, założycielka stowarzyszenia: www.zekovnet.ru, dbającego o finansową i prawną pomoc dla bezprawnie więzionych.
- **Michaił Gelfand**, współorganizator ruchu dissynet, gdzie grupa naukowców zajmuje się monitorowaniem plagiatów w pracach doktorskich i habilitacyjnych znanych postaci życia politycznego.
- **Konstantin Baranow**, szef stowarzyszenia: www.sos-hrd.org, rejestrującego akty agresji i naruszenia praw człowieka wobec obrońców praw człowieka.

Prelegenci z Polski (m.in.):

- **Maryjka Środoń** – Stowarzyszenie Ochocianie Sąsiedzi z Warszawy,
- **Paweł Laufer** – Fundacja Open Culture,
- **Iwona Nowak** – Stowarzyszenie Aktywności Obywatelskiej Bona Fides z Katowic,
- **Krzysztof Ślebioda** – Pracownia Zrównoważonego Rozwoju z Torunia.

Podstawowymi efektami seminarium były: 1) przedstawienie szczegółowej aktualnej panoramy rosyjskich NGO, 2) wymiana doświadczeń i określenie różnic i podobieństw w pracy rosyjskich i polskich NGO, 3) nawiązanie między działaczami obywatelskimi z Rosji i Polski bliskich i stałych kontaktów, 4) możliwa współpraca w przyszłości.

Innym ważnym efektem seminarium były skierowane do szerokiej publiczności pokazy nowych filmów dokumentalnych o tematyce obywatelskiej, zrealizowane w kinie Centrum Kultury w Lublinie. 22 października 2015 pokazano filmy: „S.P.A.R.T.A. – terytorium szczęścia” (reż. Anna Mojsiejenko /2013/56 min) i „5 minut wolności” (reż. Kirił i Ksenia Sacharnow /2012/52 min). 23 października 2015 pokazano trzy dokumenty: „Mama” (reż. Lidia Szejnina /2013/28 min), „Dzień przebaczenia” (reż. Dina Barinowa /2013/31 min.) i „Miłość Oli” (reż. Kirił Sacharnow /2014/66 min). Każdy z pokazów odbywał się przy wypełnionej sali kina studyjnego Centrum Kultury (około 60 osób).

Podczas ostatniego, **piątego etapu projektu** przeprowadzono prace związane ze spisaniem wystąpień prelegentów. Pełny zapis wszystkich wykładów przedstawicieli organizacji rosyjskich z dwudniowej konferencji zostanie opublikowany w specjalnym numerze „Rocznika Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej” (pismo objęte punktacją w wykazie czasopism naukowych). Będzie to szczegółowe kompendium o sytuacji, w jakiej działają współczesne rosyjskie NGO.

Zamieszczono również wszelkie informacje związane z organizowanym seminarium na stronie internetowej IEŚW, w zakładce poświęconej projektów, i dokonano wszelkich płaćności związanych z realizacją projektu.

IV. Działalność wydawnicza Instytutu

Organizacją, koordynacją i nadzorem prac wydawniczych zajmowali się dr hab. Mirosław Filipowicz i mgr Paweł Jarosz. Kierownikiem wydawnictwa była mgr Anna Paprocka, która także zajmowała się korektą i redakcją wydawanych publikacji. Korektą zajmowała się także mgr Agnieszka Zajdel, sprawując także opiekę redakcyjną nad stroną internetową Instytutu. Dystrybucją zajmował się Andrzej Koma, który sprawował też opiekę nad sprzętem elektronicznym Instytutu, a także nad jego stroną internetową.

Podstawową publikacją Instytutu jest Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej. **Rocznik** w najnowszym „**Wykazie czasopism naukowych**” Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego **uzyskał 14 punktów i należy do najlepiej punktowanych w Polsce czasopism naukowych**. Rocznik cały czas zwiększa swoją objętość.

W roku 2015 Instytut Europy Środkowo-Wschodniej opublikował następujące pozycje książkowe:

- Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej 13(2015), z. 5, Russia in the Balkans. Threat or Opportunity?, red. J. Muś, Lublin 2015, ISSN: 1732-1395
- Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej 13(2015), z. 4, European Neighbourhood Policy after the Arab Spring and Russia-Ukraine hybrid war, red. A. Visvizi, T. Stępniewski, Lublin 2015, ISSN: 1732-1395
- Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej 13(2015), z. 3, Polska – Litwa: stare i nowe problemy/Lietuva – Lenkija: senos ir naujos problemos, red. M. Filipowicz, R. Komuntavicius, Lublin 2015, ISSN: 1732-1395
- Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej 13(2015), z. 2, Polityka wobec pamięci w Europie Środkowo-Wschodniej i Rosji, red. A. Stolarz, A. Wasiliew, Lublin 2015, ISSN: 1732-1395
- Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej 13 (2015), z. 1, red. M. Filipowicz, P. Jarosz, Lublin 2015, ISSN: 1732-1395
- Young Minds vs. Old Questions in Linguistics. Proceedings of the Fourth Central European Conference in Linguistics for Postgraduate Students, Lublin 2015, ISBN: 978-83-85854-81-4

V. Współpraca z Towarzystwem Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej

Instytut od czasu swego powstania ściśle kooperuje z Towarzystwem. Widocznym znakiem tej współpracy jest udzielenie przez Towarzystwo pałacyku przy ul. Niecałej 5 jako siedziby Instytutu. Obie instytucje współpracują ponadto przy realizacji strategicznych celów statutowych, związanych z badaniem przeszłości i współczesnej sytuacji Europy Środkowo-Wschodniej. Owoce tej współpracy są konferencje naukowe i publikacje, które zrodziły się w toku bliskiej współpracy naukowej i organizacyjnej. Istotnym wymiarem tej współpracy jest korzystanie z kontaktów i doświadczeń Towarzystwa, jako członka i koordynatora pracy Międzynarodowej Federacji Instytutów Europy Środkowo-Wschodniej, zrzeszającej ośrodki badawcze z 7 krajów naszego regionu (Białorusi, Czech, Litwy, Polski, Słowacji, Ukrainy, Węgier).

W 2015 r. Instytut Europy Środkowo-Wschodniej wraz z Towarzystwem Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej wystąpiły do Fundacji Jana Michalskiego o środki na realizację celów wydawniczych w latach 2015-2017, na co obie instytucje otrzymały środki w wysokości 20 000,00 CHF (kwota ta jest dzielona po 10 000,00 CHF na każdą z instytucji).

VI. Siedziba Instytutu

Począwszy od grudnia 2003 r., siedziba IEŚW znajduje się w wyremontowanym w okresie 2002-2003 dawnym dworcu znajdującym się w Lublinie przy ul. Niecałej 5, o łącznej powierzchni 514 m². Towarzystwo Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej, które jest właścicielem budynku, zgodnie z umową z 1 grudnia 2012 r. użycza pomieszczeń w zamian za jego utrzymanie (głównie opłaty za prąd, wodę, wywóz śmieci). Instytut dysponuje w nowej siedzibie salą konferencyjną, salą przeznaczoną na gabinet dyrektora, ośmioma pokojami dla pracowników Działu Naukowego, Wydawniczego i Administracyjnego, prowizorycznym magazynem książek, szatnią i pomieszczeniami obsługi. Dzięki temu Instytut osiągnął bardzo zadawalający standard lokalowy, pozwalający na realizację zamierzeń naukowych. Bezpośrednio po rozpoczęciu działalności w nowej siedzibie Instytut wyposażył wymienione pomieszczenia, tworząc także podręczną bibliotekę w pomieszczeniach pracowni naukowej. Zasadnicza część wydatków, głównie w postaci wyposażenia siedziby (m.in. meble biurowe, meble w sali konferencyjnej) poniesiona została przez Instytut. Wydatki finansowe związane z bieżącą działalnością Instytutu starano się ograniczyć w 2014 r. do niezbędnego minimum. Wydatki zostały poniesione przede wszystkim na przygotowanie stanowisk pracy dla przyjętych pracowników naukowych oraz na koszty związane z ochroną użytkowanego przez IEŚW lokalu przy ul. Niecałej 5.

VII. Działalność finansowa Instytutu

Instytut Europy Środkowo-Wschodniej, zgodnie z ustawą z dn. 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych jest finansowany przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Od kilku lat budżet Instytutu był corocznie zmniejszany, co w efekcie doprowadziło w ostatnich kilku latach do bardzo dużego kryzysu finansowego jednostki, w efekcie czego konieczne było zmniejszenie i tak bardzo niskich wynagrodzeń pracowników, aby zachować płynność finansową jednostki.

Jednocześnie kontynuowano popierane przez Ministra nadzorującego działania zmierzające do restrukturyzacji jednostki. Przedłożony w MNiSW wniosek restrukturyzacyjny Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej na rok 2013 został zaakceptowany. Instytut otrzymał na finansowanie działań związanych z restrukturyzacją kwotę 342 032,00 zł (słownie: trzysta czterdzieści dwa tysiące trzydzieści dwa złote 0/100).

W 2014 r. podjęto kolejne działania mające na celu wzmocnienie pozycji Instytutu i stabilizację jego finansów. Kierownictwo jednostki przygotowało plan dalszej restrukturyzacji Instytutu na lata 2014-2015. Przygotowane zostały wnioski restrukturyzacyjne na dwa lata, które uzyskały akceptację i poparcie Ministra Spraw Zagranicznych i zostały złożone w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego dn. 17 czerwca 2014 r. Oba wnioski zostały pozytywnie rozpatrzone przez MNiSW i zakwalifikowane do realizacji. Na ten cel Instytut Europy Środkowo-Wschodniej otrzymał łącznie 552 996,00 zł, odpowiednio: 194 768,00 zł w 2014 r. i 358 228,00 zł w 2015 r.

Przedsięwzięcie jest częścią przyjętej w 2012 r. strategii Instytutu mającej na celu zwiększenie potencjału naukowo-badawczego jednostki. Zasadniczym celem działań przewidzianych na te lata jest zwiększenie kadry naukowej Instytutu, co przekładać się będzie na zwiększenie liczby N, będącej podstawowym miernikiem siły naukowej jednostek naukowo-badawczych w Polsce.

Działania restrukturyzacyjne zaplanowano w 2 przedziałach czasowych:

- etap 1: od połowy do końca roku 2014,
- etap 2: cały rok 2015.

W obydwu tych stadiach zasadniczym celem działań restrukturyzacyjnych jest kontynuacja wzmocnienia pracowni naukowej poprzez:

- 1) zatrudnienie pracowników naukowych w pełnym wymiarze czasu pracy,
- 2) zatrudnienie samodzielnych pracowników naukowych,
- 3) zatrudnienie pracowników naukowych na stanowiskach „asystenta” i „adiunkta”, spełniających kryteria „B + R”.

W celu umożliwienia prowadzenia prac naukowych we wniosku restrukturyzacyjnym zabezpieczono środki finansowe niezbędne dla przygotowania stanowisk pracy dla nowo zatrudnionych i obecnych pracowników IEŚW (laptopy, drukarki, tonery itp.).

II etap procesu restrukturyzacji rozpoczął się 1 grudnia 2014 r. i przebiegał według przyjętego harmonogramu

1) Przygotowanie stanowisk pracy dla pracowników naukowych IEŚW (1.12.2014 – 31.12.2014)

Na tym etapie przygotowano nowe stanowiska pracy dla pracowników naukowych. Zakupiono sprzęt mobilny komputerowy dla pracowników naukowych, pamięci zewnętrzne, stacje dokowania, drukarki, itp. – wszystkie urządzenia umożliwiające prowadzenie działalności naukowej, kwerend, analiz, przygotowywania tekstów naukowych. Na przygotowanie stanowisk pracy oraz doposażenie istniejących przeznaczono ze środków restrukturyzacyjnych kwotę 20 000,00 zł (słownie: dwadzieścia tysięcy złotych 0/100).

2) Zatrudnienie nowych pracowników naukowych Instytutu

Zatrudnienie samodzielnych pracowników naukowych oraz zatrudnienie ich w pełnym wymiarze czasu pracy wzmocniły zasadniczo pion naukowy Instytutu oraz pozwoliły na efektywne powiązanie działalności naukowej z praktyką polityczną i gospodarką (poprzez przygotowywanie ekspertyz i opinii dotyczących bieżących wydarzeń politycznych i ich prognozowania, tworzenie ekspertyz dla

polskiego i unijnego biznesu ukierunkowanego na wschodnich sąsiadów Rzeczypospolitej: wydawanie literatury informacyjnej, organizowanie konferencji, seminariów i spotkań dla przedsiębiorców zainteresowanych inwestowaniem i prowadzeniem działalności ze wschodnimi sąsiadami Polski).

Znacznie wzmocniono także możliwości Instytutu w pozyskiwaniu grantów badawczych i realizacji programów badawczo-naukowych, zarówno ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, jak i Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

W roku 2015 zatrudniono pięciu nowych pracowników naukowych na stanowiskach:

- 1 etat profesorski,
- 2 etaty adiunktów (przed 35 rokiem życia),
- 2 etaty asystentów (przed 35 rokiem życia).

1 grudnia 2014 r. ogłoszono konkurs na stanowiska w dziale naukowych IEŚW: jeden etat na stanowisku profesorskim, dwa etaty na stanowisku adiunkta oraz dwa etaty na stanowisku asystenta. W wyniku przeprowadzonego konkursu zatrudnieni zostali:

- na stanowisku profesora IEŚW: dr hab. Aleksiej Wasiliew,
- na stanowisku adiunkta: dr Marek Radziwon oraz dr Jan Muś,
- na stanowisku asystenta: dr Aleksandra Kuczyńska-Zonik oraz mgr Zsolt Naday.

Rozbudowanie i wzmocnienie osobowe pracowni naukowej było podstawowym celem działań restrukturyzacyjnych, ponieważ znacznie wzmocniony został potencjał badawczy Instytutu w zakresie nauk społecznych i politycznych. Wzmocniony potencjał naukowy pozwoli w najbliższym czasie na publikowanie badań w renomowanych czasopismach krajowych i zagranicznych oraz na publikowanie efektów badań w językach kongresowych. Zatrudnienie nowych osób w pracowni naukowej znacznie poprawiło zdolności Instytutu do nawiązywania i prowadzenia międzynarodowej współpracy naukowej oraz tworzenia zinstytucjonalizowanych powiązań z ważnymi ośrodkami badawczymi i uniwersyteckimi w Europie i na świecie. Zatrudnienie dra hab. Aleksieja Wasiliewa, dra Marka Radziwona oraz dr Aleksandry Kuczynskiej-Zonik wydatnie przyczyniło się do zacieśnienia współpracy z partnerami wschodnimi (Lwów, Wilno, Kijów, Mińsk, Moskwa). Zatrudnienie dra Jana Musia oraz mgr Zsolta Nadaya znacznie wzmocniło pion politologiczny w pracowni naukowej IEŚW oraz wzmocniło kontakty i możliwości rozwoju współpracy naukowej z krajami wyszehradzkimi, jak również podniosło możliwości w pozyskiwaniu grantów badawczych z Visegrad Fund. Zatrudnienie nowych pracowników naukowych oraz działalność międzynarodowa pracowników zatrudnionych w ramach restrukturyzacji IEŚW w 2014 r. pozwoliły na rozszerzenie i kontynuowanie współpracy z ośrodkami badawczymi i naukowymi w Europie Południowej i Zachodniej (Grecja, Dania, Norwegia, Finlandia) oraz świata (USA – Uniwersytet Stony Brook, New York).

Takie działania i współpraca w zasadniczy sposób podniosły także możliwości Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej w pozyskiwaniu grantów badawczych i naukowych (międzynarodowa współpraca naukowa instytucjonalna).

3) Możliwości prowadzenia kwerend naukowych i archiwalnych, dostęp do baz danych

Zgodnie z harmonogramem działań restrukturyzacyjnych IEŚW w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2015 r. pracownicy Instytutu przeprowadzili szereg kwerend archiwalnych, naukowych i bibliotecznych w Polsce i za granicą. Zakupiono publikacje i czasopisma naukowe oraz zakupiono dostęp do kilku kolekcji baz danych JSTOR i PROJECT MUSE. Wszelkie działania restrukturyzacyjne zostały zrealizowane zgodnie z przyjętym kosztorysem i harmonogramem.

Jednym z podstawowych celów działalności Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej jest prowadzenie międzynarodowych badań naukowych i prezentowanie ich w świecie. Niezbędnym warunkiem dla prowadzenia takich badań jest możliwość prowadzenia kwerend bibliotecznych i archiwalnych, wyjazdów studyjnych, udziału w krajowych i międzynarodowych programach badawczych i grantach naukowych oraz dostęp do elektronicznych baz czasopism naukowych. Bazy takie umożliwiają międzynarodowe dzielenie się zasobami (Instytut udostępnia własne zasoby i jednocześnie pobiera zasoby z innych ośrodków naukowych). Na ten cel pozyskano w ramach restrukturyzacji środki w wysokości 80 000,00 zł (słownie: osiemdziesięciu tysięcy złotych). Ze środków tych zapewniono dostęp do następujących baz:

JSTOR, PROJECT MUSE oraz BRILL. Instytut zakupił dostęp wyłącznie do baz tylko tych kolekcji, których nie ma w akademickim obiegu w Lublinie. Pozostałe środki zostały przeznaczone na zakup niezbędnych wydawnictw i czasopism w formie drukowanej.

Efekty restrukturyzacji:

Przeprowadzone zmiany przyniosły Instytutowi wymierny efekt. Owocna współpraca obu pionów Instytutu (naukowego i administracyjnego) zaowocowała pozyskaniem grantów finansowych (z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Narodowego Centrum Nauki w Krakowie).

Jednym z elementów nowej polityki pozyskiwania środków finansowych na prowadzenie badań naukowych i badawczych przez IEŚW było finansowanie badań przez Narodowe Centrum Nauki w Krakowie. Instytut w marcu 2012 r. wystąpił z propozycją realizacji grantu badawczego „Polska-Rosja: czy fatalizm wrogości? O nowe ujęcie historii”, który (zgodnie z dwustronną umową zawartą z Instytutem Historii Powszechnej Rosyjskiej Akademii Nauk) jest realizowany. Złożona przez IEŚW oferta została zaakceptowana, w efekcie czego Instytut otrzymał środki na prowadzenie działań związanych z realizacją projektu w wysokości 1 510 000,00 zł (słownie: jeden milion, pięćset dziesięć tysięcy złotych 0/100 groszy). Realizacja projektu planowana na lata 2013-2016 została przedłużona do 10 stycznia 2017 r. na podstawie decyzji Dyrektora Narodowego Centrum Nauki prof. Zbigniewa Błockiego z dnia 08.01.2016 r. W realizację projektu merytorycznie zaangażowanych jest dwóch pracowników naukowych zatrudnionych w ramach restrukturyzacji w 2015 r.

Wraz z rozbudową pracowni naukowej wzrósł potencjał Instytutu na polu pozyskiwania grantów naukowych i badawczych, jak również przygotowywania analiz. Dwoje z nowo zatrudnionych pracowników IEŚW zdobyło w pierwszym roku pracy w Instytucie dodatkowe środki na realizację badań naukowych i programów badawczych:

- dr Aleksandra Kuczyńska-Zonik – z Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki w programie „MOBILNOŚĆ PLUS” – IV edycja – w wysokości 122 000,00 zł (słownie: sto dwadzieścia dwa tysiące złotych 0/100) na lata 2016-2017;
- dr Marek Radziwon – z Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia w ramach „IV Otwartego Konkursu” na dofinansowanie przedsięwzięć – w wysokości 28 000,00 zł (słownie: dwadzieścia osiem tysięcy złotych 0/100) na rok 2015.

W 2015 r. Instytut Europy Środkowo-Wschodniej realizował następujące programy finansowane ze środków:

- NCN – „Polska-Rosja: czy fatalizm wrogości? O nowe ujęcie historii”,
- CPRDiP – „Gdzie jest dzisiaj rosyjskie społeczeństwo obywatelskie? Konferencja naukowa z udziałem rosyjskich działaczy organizacji pozarządowych i aktywistów obywatelskich”.

Jednocześnie IEŚW podejmował wysiłki mające na celu pozyskanie zewnętrznych środków finansowych na realizację programów badawczych i naukowych:

- NPRH (MOBILNOŚĆ PLUS – IV edycja) – pozyskane środki w wysokości 122 000,00 zł na realizację programu w latach 2016-2017,
- VISEGRAD FUND – „Sixth Central European Conference in Linguistics for Postgraduates Students – CECIL'S 6” – w wysokości 6 000,00 EURO – w oczekiwaniu na decyzję Funduszu (na realizację w 2016 r.),
- HUMANITIES IN THE EUROPEAN RESEARCH AREA (HERA) – „Political Emigration from East Central Europe during the Cold War” – w wysokości 554 700,00 EURO – w trakcie procedury odwoławczej (odrzucony na drugim etapie oceny międzynarodowej) – planowany do realizacji w latach 2016 – 2019.

Załączniki:

- *Bilans za rok 2015,*
- *Rachunek zysków i strat,*
- *Informacja dodatkowa*

Opracował:

Andrzej Deryło

Z-ca Dyrektora ds. Organizacyjnych

Lublin, 29 marca 2016 r.

.....